

भ्रष्टाचार निर्मूलन, मानवी
हक्क शब्द वापरण्यास
संस्थांना रोखता येणार
नाही : हायकोर्ट

पान 2 पाहा

मराठी अक्रॉस मुंबई

संपादक- संजय मंगेश भैरे

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
यांच्या दृष्टीकोनामुळे
समाजात अस्पृश्यता व
भेदभावाच्या विरोधात
सुधारणा - राज्यपाल

पान 3 पाहा

वर्ष: १० अंक : २ ■ मुंबई, मंगळवार १० ते १६ डिसेंबर '२४

मूल्य - ५.०० रुपये पाने - ८

मा .श्री. देवेन्द्र फडणवीस

यांची महाराष्ट्र राज्य

मुख्यमंत्रीपदी

निवड झाल्याबद्दल

हार्दिक अभिनंदन!

मा. श्री. अजित पवार

यांची महाराष्ट्र राज्य मुख्यमंत्रीपदी

मा.श्री. एकनाथ शिंदे

यांची महाराष्ट्र राज्य उपमुख्यमंत्रीपदी

निवड झाल्याबद्दल हार्दिक अभिनंदन!

जय हो!

महाराष्ट्र

राज्यातील डिजिटल

पत्रकारांची चळवळ

“लोकशाहीचा रणसंग्राम -
तुमच्या प्रश्नांचा आवाज”

श्री. संजय भैरे (मुंबई अध्यक्ष)

डिजिटल मिडीया संपादक पत्रकार संघटना महाराष्ट्र राज्य

श्री. राजा माने (संस्थापक -अध्यक्ष)

पुन्हा एकदा सीआरझेडचे नियम धाब्यावर बसवले

देवाच्या नावाने चांगभलं!

म्हाडाने पाहणी न करताच केला फंड मंजूर

■ मुंबई

चारकोप येथे म्हाडाची पश्चिम उपनगरातील मोठी निवासी वसाहत आहे. येथील सेक्टर आठ व नऊ हा परिसर खारफुटी संरक्षित क्षेत्रात येत असल्याने केंद्रीय पर्यावरण खात्याने येथे सी आर झेड जाहीर केला आहे, परंतु येथील स्थानिक रहिवाशी सचिन गायकवाड याने मात्र सी आर झेड चे नियम धाब्यावर बसवत श्री विठ्ठल रुक्मिणीचे मंदिर बांधले आहे.

सेक्टर नऊ मध्ये राहणाऱ्या स्थानिक रहिवाशी सुजाता समीर साळवी यांनी उपनगर जिल्हाधिकारी व बोरिवली तहसील कार्यालय पालिकेत या मंदिराच्या बेकायदेशीर बांधकामाविरुद्ध तक्रार केली आहे. तहसील कार्यालयात चारकोप पोलीस ठाण्यात मंदिर बांधकाम करणारे सचिन गायकवाड यांच्या विरोधात एफ आर आय ही दाखल झाला असून तहसीलदार विशाल सुभाष गायकवाड यांनी यावर कायदेशीर कारवाईचे आदेशही दिले होते, परंतु जिल्हा नियोजन समिती जिल्हाधिकारी कार्यालय मु.झो. सु.मंडळ, म्हाडा बांद्रा (पूर्व) यांनी या कामाला नागरी दलितेतर वस्ती सुधारणा अंतर्गत दहा लाखाचा निधी मंजूर केला आहे.

मिळालेल्या वृत्तानुसार चारकोप पोलीस ठाणे हद्दीतील मौजे, चारकोप, तालुका बोरिवली, सर्वे क्रमांक 41/अ, सेक्टर 9, चारकोप, कांदिवली (पश्चिम), या शासकीय जागेवर वनपरिक्षेत्र अधिकारी, मुंबई कांदळवन संधारण घटक, पश्चिम

विभाग यांनी तक्रारदार सुजाता साळवी यांच्या तक्रारीवरून संयुक्त स्थळ पाहणी केली असता, या जागेवर कांदळवणाच्यालगत श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर आढळून आले. सदर मंदिराची अंदाजे लांबी 30' बाय 20' फुटीचा सिमेंटचा कोबा करून त्यावर मूर्ती बसविण्यात आली असून त्यावर बांबू व ताडपत्रीचे शेंद टाकण्यात आले आहे. तसेच सदर ठिकाणी एक बोर्ड लावण्यात आला असून त्यावर स्थापना सन 2001. श्री विठ्ठल रुक्मिणी देवस्थान, राष्ट्रीय समाज कल्याण मंदिर समिती, चारकोप, सामाजिक, सांस्कृतिक व शैक्षणिक असे लिहिले आहे. सदर मंदिर सचिन गायकवाड याने बांधले असून, कांदळवन शेजारील विजेता सोसायटी, सेक्टर - 1 मधील हा रहिवासी आहे. कांदळवनाच्या हासा बाबत माननीय उच्च न्यायालयात रिट पिटीशन क्र.3246/2004 रूपांतरीत जनहित याचिका क्र. 87/2006, दिनांक 6 /10/ 2005 आणि दिनांक 17 /9/ 2018 मध्ये माननीय न्यायालयाने कांदळवनापासून 50 मीटर आत कोणतेही विकास काम करू नये असे आदेशित केले असताना वरील मंदिराचे बांधकाम हे अनधिकृत आहे. त्यामुळे तहसीलदार विशाल सुभाष गायकवाड यांनी कांदळवनाच्या संदर्भात असलेल्या तरतुदींचे उल्लंघन झाल्याचे सांगत सचिन गायकवाड यांच्याविरुद्ध पर्यावरण संरक्षण अधिनियम 1986 कलम -15 (1)(2) अन्वये कायदेशीर कारवाईचे आदेश दिले होते. परंतु त्यावर काही कारवाई करण्यात

आली नाही.

त्यानंतर तक्रारदार सुजाता समीर साळवी यांनी धर्मदाय सह आयुक्त कार्यालयात माहितीच्या अधिकारानुसार श्री विठ्ठल रुक्मिणी सामाजिक प्रतिष्ठान हा न्यास नोंदणीकृत असल्याचे विचारले असता, धर्मदाय सह आयुक्त मुंबई कार्यालय येथील जन माहिती अधिकारी व.स.तावरे यांनी हा न्यास नोंदणीकृत नसल्याचे सांगितले.

असे असूनही मुंबई उपनगर जिल्हा जिल्हाधिकारी कार्यालय, जिल्हा नियोजित समिती. सन 2024 - 2025 या आर्थिक

वर्षाकरिता नागरी दलिते तर वस्त्यांमध्ये सुधारणा या योजनेतून, कार्यकारी अभियंता (पश्चिम) मु. झो.सु. मंडळ, म्हाडा, बांद्रा (पूर्व) मुंबई उपनगर, यांनी विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर सेक्टर - 9, चारकोप, कांदिवली (पश्चिम) येथील बेकायदेशीर मंदिराला सौंदर्यीकरण करण्यासाठी दहा लाख रुपये मंजूर केले आहेत.

मात्र वरील कामाला प्रशासकीय मान्यता मिळण्यासाठी ज्या अटी व शर्ती पालन करणे बंधनकारक आहेत याचे उल्लंघन झाल्याचे दिसते. जसे की कामांची निविदा निश्चित करण्यापूर्वी

कामाची जागा ही शासकीय अथवा स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्या मालकीची असल्याची खात्री करूनच कामास सुरुवात करावी. संबंधित जागा मालकाकडून ना हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्यानंतरच कामास सुरुवात करण्यात यावी. संबंधित प्राधिकरणे नियामके यांची प्रस्तावित धोरणानुसार परवानगी ना हरकत प्रमाणपत्र आवश्यक असल्यास त्या सर्व परवानग्या / ना हरकत प्रमाणपत्रे काम सुरू होण्यापूर्वी घेण्याची संपूर्ण जबाबदारी ही या कार्यान्वयीत यंत्रणेची राहिल. तसेच सदर कामांची उपयुक्तता ही सार्वजनिक

स्वरूपाची असावी. कामाचा वापर/ उपयोग हा खाजगी, वैयक्तिक खाजगी कार्यालयीन स्वरूपाच्या वापरीसाठी नसावा. तसेच प्रस्तावित कामामुळे सार्वजनिक, लोकोपयोगी कायमस्वरूपी मालमत्ता निर्माण झाली पाहिजे. वरील सर्व निकष या कामासाठी मिळालेल्या निधीसाठी

लागू होतात का ?

तसेच तक्रारदाराने सांगितलेल्या माहितीच्या आधारे श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर हे पूर्ण बेकायदेशीर असल्याचे दिसते. तरीही याची शहानिशा न करता या बेकायदेशीर मंदिर बांधकामासाठी जिल्हा नियोजन समिती

जिल्हाधिकारी कार्यालय मुंबई उपनगर जिल्हा यांनी वरील सर्व अटी व शर्ती चे पालन होऊन हा शासकीय मान्यता निधी दिल्याचे दिसून येत नाही. तरीही यावर महाराष्ट्र शासन नियोजित विभाग यांनी या प्रकरणाची सखोल कारवाई करत हा निधी मंजूर करावा.

‘एक देश एक निवडणूक’साठी मोर्चेबांधणी;

मोदी सरकार महत्वाचा निर्णय घेण्याच्या तयारीत

नवी दिल्ली

पंतप्रधान नरेंद्र मोदींच्या नेतृत्वाखालील केंद्र सरकार हिवाळी अधिवेशनात ‘एक देश एक निवडणूक’ विधेयक मांडण्याच्या तयारीत आहे. लोकसभा आणि सगळ्या विधानसभा निवडणूक एकाचवेळी घेण्याच्या हेतून केंद्र सरकार हिवाळी अधिवेशनात विधेयक मांडण्याच्या विचारात आहे. विधेयक विस्तृत चर्चेसाठी संयुक्त संसदीय समितीकडे पाठवून जाऊ शकते. एक देश, एक निवडणूक या विषयावर माजी राष्ट्रपती रामनाथ कोविंद यांच्या समितीने दिलेला अहवाल कॅबिनेटने आधीच मंजूर दिलेला आहे.

विधेयकावर सहमती व्हावी आणि याबद्दल सखोल चर्चा व्हावी यासाठी सरकार आग्रही आहे. संयुक्त संसदीय समिती सगळ्या राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधींशी चर्चा करणार आहे. त्यासोबतच सगळ्या राज्यांच्या विधानसभा अध्यक्षांनादेखील बोलावून जाऊ शकते. देशभरातील बुद्धिजीवी आणि सर्वसामान्यांची मतेदेखील विचारात घेतली जाऊ शकतात. एक देश एक निवडणूक यासंदर्भात एकमत होईल, अशी अपेक्षा सरकारला आहे. माजी राष्ट्रपती रामनाथ कोविंद यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने ६२ राजकीय पक्षांशी संपर्क साधला

होता. यातील ३२ पक्षांनी एक देश एक निवडणूकीचे समर्थन केले. १५ पक्षांनी याला विरोध केला, १५ पक्षांनी कोणतीच भूमिका घेतली नाही. एक देश एक निवडणूक हा मोदी सरकारच्या अजेंड्यावरील प्रमुख विषय आहे. २०२४ मध्ये झालेल्या लोकसभा निवडणूकीच्या जाहीरनाम्यात भाजपने याचा उल्लेख केला होता. कोविंद समितीच्या शिफारशी लागू करण्याचे आश्वासन भाजपकडून देण्यात आले होते. पंतप्रधान नरेंद्र मोदींनी १५ ऑगस्टला लाल किल्ल्यावरून भाषण करतानाही एक देश एक निवडणूक यासाठी सगळ्यांनी पुढाकार घ्यावा, असे आवाहन केले होते. एक देश, एक निवडणूक यासाठी सरकारला आधी संसदेत विधेयक आणावे लागेल. यासाठी संविधानात सुधारणा गरजेची असल्याने संसदेतील दोन तृतीयांश खासदारांचा पाठिंबा गरजेचा असेल. लोकसभेत विधेयक मंजूर करून घेण्यासाठी ३६२ खासदारांचा पाठिंबा आवश्यक ठरेल. तर राज्यसभेत १६३ खासदारांचे समर्थन गरजेचे ठरेल. संसदेच्या मंजूरीनंतर विधेयकाला किमान १५ राज्यांच्या विधानसभांचे अनुमोदन लागेल. याचा अर्थ १५ राज्यांच्या विधानसभेत विधेयक मंजूर व्हावे लागेल. त्यानंतर त्यावर राष्ट्रपती स्वाक्षरी करतील. मग त्याचे रूपांतर कायदात होईल.

भ्रष्टाचार निर्मूलन, मानवी हक्क शब्द वापरण्यास संस्थांना रोखता येणार नाही : हायकोर्ट धर्मादाय आयुक्तांचे परिपत्रक रद्द

मुंबई
भ्रष्टाचार निर्मूलन, मानवी हक्क यासारखे शब्द वापरण्यापासून स्वयंसेवी संस्थांना रोखता येणार नाही, असे स्पष्ट करताना उच्च न्यायालयाने राज्य सरकारला चांगलेच धोवर धरले. न्यायमूर्ती महेश सोनकर आणि न्यायमूर्ती जितेंद्र जैन यांच्या खंडपीठाने हे स्पष्ट करताना धर्मादाय आयुक्तांनी काढलेले स्वयंसेवी संस्थांच्या नावात भ्रष्टाचार निर्मूलन, भ्रष्टाचार निर्मूलन महामंय, भ्रष्टाचारविरोधी आंदोलन, भ्रष्टाचारमुक्त भारत, अथवा मानवी हक्क या शब्दांचा वापर करण्यास मनाई करणारे परिपत्रक रद्द केले. धर्मादाय आयुक्तांनी ४ जुलै २०१८ रोजी परिपत्रक काढून ज्या संस्थांच्या नावामध्ये भ्रष्टाचार निर्मूलन महामंय, भ्रष्टाचारविरोधी आंदोलन, भ्रष्टाचारमुक्त भारत, तसेच मानवी हक्क आदींचा समावेश आहे,

स्थापनेचे स्वातंत्र्य दिले आहे. ज्यावेळी मानवाधिकाराचे उल्लंघन होते, त्यावेळी संस्थांच्या माध्यमातून न्यायाची मागणी करण्याचेही स्वातंत्र्य असताना धर्मादाय आयुक्तांनी जारी केलेले परिपत्रक राज्यघटनेतील समानता आणि संघटना स्थापन करण्यास दिलेल्याअधिकारावर गदा आणणारे आहे, असा दावा याचिकाकर्त्यांच्या वतीने करण्यात आला होता.

सरकारचा दावा
मानवाधिकार संरक्षण तसेच भ्रष्टाचार निर्मूलनाचे काम करण्यासाठी राज्य सरकारच्या सर्व यंत्रणा कार्यरत आहेत. असे असताना या स्वयंसेवी संस्थांच्या नावात मानवाधिकाार, भ्रष्टाचार निर्मूलन यांसारखे शब्द वापरून हे अधिकार आपल्याला आहेत असे चित्र समाजात उभे केले जाते. ते रोखण्यासाठी परिपत्रक जारी केले, असा दावा सरकारने केला.

बेलासिस रोड येथील मासळी विक्रेत्यांना न्याय मिळणार

मुंबई
अखेर तांडादेव बेलासीस रोड येथील मासळी विक्री करणाऱ्या कोळी महिलांना एकविरा आई पावली आहे. या मासळी विक्रेत्यांना मुंबई महापालिकेने हुसकावून लावण्याची तयारी केली होती. मात्र मच्छीमारांनीच या विरोधात आंदोलनाचा इशारा दिल्यामुळे पालिकेने दोन पावले मागे घेत, सोमवारी पुरावे सादर करण्यासाठी वेळ दिला आहे. त्यामुळे गेल्या ५४ वर्षांपेक्षा जास्त काळापासून मासळी विक्रीचा व्यवसाय करणाऱ्या कोळी महिलांना न्याय मिळणार आहे. तांडादेव येथील बेलासिस पूल येथे १९७० पासून परंपरागतरीत्या ३६ मासळी विक्री दुकाने (ओटा) कार्यरत आहेत. या मासळी दुकानांमध्ये भूमिपुत्र मासळी विक्रेत्या कोळी महिला आपला उदरनिर्वाह करीत आल्या आहेत. या सर्व कोळी महिलांचा महापालिकेकडे असलेल्या दमरात परवानाधारक म्हणून नोंद आहे. परंतु दुदैवाने महापालिकेतील निष्क्रिय अधिकाऱ्यांमुळे कोळी महिलांवर उपासमारीची वेळ आली आहे. पाच दशकांपासून व्यवसाय करणाऱ्या ३६ मासे विक्रेत्या कोळी महिलांपैकी फक्त ५ महिलांना परवाने देण्यात आले. अन्य ३१ महिलांच्या परवान्याचे नूतनीकरण पालिका डी विभागातील अधिकाऱ्यांनी जाणीवपूर्वक टाळले आहे.

महाविकास आघाडी रडीचा डाव खेळत आहे उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांचा हल्लाबोल

मुंबई, दि. ८ प्रतिनिधी
महायुतीला इतके मोठे बहुमत मिळाले आहे की आता ईव्हीएमचा विषय काढून महाविकास आघाडी रडीचा डाव खेळत आहे असा थेट हल्लाबोल राष्ट्रवादी काँग्रेसचे राष्ट्रीय अध्यक्ष आणि उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी शनिवारी विधानभवनाच्या पायऱ्यांवर पत्रकारांशी बोलताना केला. आम्ही महाविकास आघाडीमध्ये काम केले आहे.त्यामुळे ईव्हीएम मशीनला दोष देण्यात काहीच अर्थ नाही. लोकसभेला ईव्हीएमने ३१ जागा महाविकास

रील्स करणाऱ्यांना समाज प्रबोधनाची शिक्षा

मुंबई
समाज माध्यमांवर झटपट प्रसिद्धी मिळवण्यासाठी तरुण-तरुणींकडून जीव धोक्यात घालून रील्स तयार केले जातात. भाईर रेल्वे स्थानकात असे कृत्य करणाऱ्या पाच तरुणांवर पश्चिम रेल्वेच्या सुरक्षा दलाने (आरपीएफ) कारवाई केली. दोषी तरुणांना रेल्वेच्या नियमांचे पालन करण्याचे आवाहन करणारे, समाज प्रबोधनाचे व्हिडीओ तयार करण्याची शिक्षा देण्यात आली आहे.

भाईदर रेल्वे स्थानकात रुळांवर रेल्वे परिसरात रील्स तयार करून समाज माध्यमांवर अपलोड केल्याची माहिती मुंबई सेंट्रलमधील नियंत्रण कक्षाने भाईदर आरपीएफला दिली. त्याआधारे आरपीएफ अधिकारी रोहतास सिंग आणि त्यांच्या पथकांनी रील्सस्टारसरह रील्स बनवण्यात मदत करणाऱ्या ध्रुव दुबे, आयान अली, ऋषी कुमार, मोहम्मद तोयब शेख, भरत पुरोहित या पाच जणांना अटक केली. हे तरुण २० ते २४ या वयोगटातील आहेत.

विविध उत्पादनांच्या जाहिराती मिळवण्यासाठी रेल्वे स्थानकात रील्स तयार केल्याची कबुली या पाच जणांनी दिली. त्यांच्याविरोधात गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. वसई रोड येथील न्यायदंडाधिकारी प्रथमवर्ग न्यायालयात दोषी तरुणांनी माफी मागितली आणि पुन्हा चूक न करण्याचे आश्वासन दिले. दरम्यान, पश्चिम रेल्वे आणि आरपीएफने त्यांना रेल्वेरूळ ओलांडू नये आणि अनधिकृत व्हिडीओ तयार करू नये, असे समाज प्रबोधन करणारे

मुंबई
जे.जे. रुणालयामधील परिचर्या शिक्षण संस्थेच्या प्राचार्यपदी परिचर्या संवर्गातील प्राचार्यांची नियुक्ती करण्याचे तोंडी आश्वासन वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाचे संचालक डॉ. अजय चंदनवाले यांनी दिले आहे. त्यामुळे त्यांच्या विनंतीला मान देऊन मंगळवारपर्यंत आंदोलन स्थगित करण्यात येत असल्याचे परिचर्या संवर्गातील व्यक्तींचे विद्यार्थ्यांकडून सांगण्यात आले आहे.

मुंबई
जे.जे. रुणालयामधील परिचर्या शिक्षण संस्थेच्या प्राचार्यपदी वैद्यकीय महाविद्यालयातील प्राध्यापाकांची नियुक्ती वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाकडून करण्यात आली आहे.

महाविकास आघाडीत फूट; समाजवादी पार्टी बाहेर

मुंबई
विधानसभा निवडणुकीमध्ये महायुतीला घवघवीत यश संपादन झाले. गुरुवारी आझाद मैदानावर मुख्यमंत्री आणि दोन उपमुख्यमंत्र्यांनी शपथ घेतली. शनिवारी विधानमंडळाचे विशेष अधिवेशन घेत सर्व आमदारांना शपथ दिली जाणार असली तरी त्यावर महाविकास आघाडीने बहिष्कार घातला होता. तशा सूचना देखील कालच्या बैठकीत घेण्यात आल्या होत्या.

असे असले तरी महाविकास आघाडीतील राज्यामध्ये येणाऱ्या काळात विविध महानगरपालिका तसेच नगरपालिका मध्ये होणाऱ्या निवडणुकीमध्ये हिंदुत्वाचा मुद्दा पुढे घेऊन जाण्याचा आदेशाच उद्भव ठाकरे यांनी आपल्या माजी नगरसेवक यांना दिल्यास मुळे आझमी नाराज असल्याचे अबू आजमी यांनी

ख्रिसमसच्या दिवशी एमपीएससीचा पेपर

मुंबई, दि. ८ प्रतिनिधी
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या वतीने २५ डिसेंबर रोजी समाज कल्याणचा सहायक आयुक्त व तत्सम, गट- अ व सहायक संचालक, संशोधन अधिकारी, प्रकल्प अधिकारी, गट- अ पदासाठी सरळ सेवेअंतर्गत भरती प्रक्रियेसाठी परीक्षा घेण्यात येणार आहे. २५ डिसेंबर रोजी ख्रिसमस सणानिमित्त सार्वजनिक सुट्टी असतानाही परीक्षा घेण्यात येत असल्याने विद्यार्थी वर्गातून नाराजीचा सूर उमटत आहे. दोन्ही संवर्गासाठी घेण्यात येणारी ही परीक्षा दुपारी

अडीच ते साडेतीन या वेळेत मुंबई, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर, अमरावती व नागपूर या केंद्रांवर घेण्यात येणार आहे. तर २७ डिसेंबर रोजी सकाळी ९ ते १० या वेळेत निवासी वैद्यकीय अधिकारी गट ब पदासाठी मुंबईत परीक्षा घेण्यात येणार आहे. त्यामध्ये २५ डिसेंबर रोजी ख्रिसमसच्या सुट्टीच्या दिवशी समाजकल्याण व तत्सम गट-अ संवर्गातील सहायक आयुक्त, सहायक संचालक, संशोधन अधिकारी, प्रकल्प अधिकारी, गट-अ या संवर्गातील पदांसाठी परीक्षा घेण्यात येणार असल्याचे वेळापत्रक प्रसिद्ध करण्यात आले आहे.

श्रीकर परदेशी आता मुख्यमंत्र्यांचे सचिव

मुंबई
कार्यक्षमसनदी अधिकारी अशी ओळख असणारे श्रीकर परदेशी यांची मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांचे सचिव म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. भारतीय प्रशासकीय सेवेतील २००१च्या तुकडीचे परदेशी हे शिंदे सरकारच्या काळात उपमुख्यमंत्री फडणवीसांचे उपसचिव म्हणून कार्यरत होते. देवेंद्र फडणवीस यांनी गुरुवारी मुख्यमंत्री पदाची सूत्रे स्वीकारली. त्यानंतर, शुक्रवारी श्रीकर परदेशी यांची मुख्यमंत्र्यांचे सचिव म्हणून बढती करण्यात आली. १२ जुलै २०२२ पासून उपमुख्यमंत्री कार्यालयात उपसचिव म्हणून ते

प्रतीक्षा यादीवरील 406 जणांना म्हाडाचे घर

मुंबई, दि. ८ प्रतिनिधी
महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरणाच्या (म्हाडा) मुंबई मंडळाच्या सोडतीत अपयशी ठरलेल्या ४०६ जणांना घर घेण्याची दुसरी संधी देण्यात आली आहे. परत आलेल्या घरांसाठी सोमवारपासून प्रतीक्षा यादी कार्यान्वित करण्यात आली आहे.

म्हाडाच्या मुंबई मंडळाची २ हजार ३० घरांची सोडत ८ ऑक्टोबरला काढण्यात आली. सोडतीत काही जणांना एकपेक्षा अधिक घरे लागली. त्यापैकी एक घर निवडून उर्वरित घरे परत करण्यात आली. अशी एकूण ४६६ घरे म्हाडाला परत मिळाली आहेत.

निवडणुकीमुळे या घरांची प्रतीक्षा यादी कार्यान्वित करण्यास विलंब झाला; मात्र आता प्रतीक्षा यादीवरील अर्जदारांना घर घेण्याची संधी मिळाली आहे. त्यांना म्हाडाकडून सूचना पत्र वितरित करण्यात आले आहे. अर्जदारांकडून स्वीकृती पत्र मिळाल्यानंतर त्यांना घरांचा ताबा देण्याची प्रक्रिया सुरू केली जाईल.

अक्रॉस मुंबई

विरोधीपक्षांमध्ये ताळमेळ नाही

याबरोबरच महाविकास आघाडीमध्ये असलेल्या घटक पक्षांमध्ये एकंदर ताळमेळ दिसून येत नाही. विधान मंडळातील फ्लोर मॅनेजमेंट विरोधकांना जमत नसल्याचे चित्र देखील आज पहावयास मिळाले. काल झालेल्या निर्णयानंतर देखील शिवसेना उद्वग ठाकरे गटाचे आमदार विधान भवनत आले होते. याउलट काँग्रेस तसेच राष्ट्रवादी शरद पवार गटाचे आमदार मात्र सभागृहात बसलेच नाहीत.

आणि जागा चुकलेल्या कसब्याच्या आमदारांना अजितदादा घेऊन आले

मुंबई
महाराष्ट्र विधानसभेचे आज विशेष अधिवेशन सुरू झाले. यामध्ये एक गंमतशीर किस्सा घडला आणि सभागृहांमध्ये एकच हास्य सुरू झाले. भाजपचे कसब्याचे आमदार चुकून विरोधी पक्षाच्या गटामध्ये जाऊन बसले होते. मात्र सुस्वातीलाच उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांची शपथविधी झाल्यानंतर विरोधी पक्षाचा भाकाजवळून जाताना दादांनी हाताला धरून सत्ताधारी बाकावर घेऊन आले. हे सर्व दृश्य पाहून सभागृहात हास्यकल्लोळ उडाला. या घटनेने जणू काही सभागृहातील वातावरण अधिक हलके केले. यावेळी हेमंत रासने यांनीही त्या क्षणी हलकेपणाने हसत बसण्याची वेळ आली आणि अजित पवार यांच्या सहकार्यांबद्दल त्यांचे आभार मानले.

हेमंत रासने यांनी काँग्रेसचे उमेदवार रवींद्र धोकरे यांचा प्रचंड मतांनी पराभव करत कसब्याचा पारंपारिक मतदार संघ भाजपकडे पुन्हा ओढून आणला आहे. २०२३ साली झालेल्या मध्यावधी निवडणुकांमध्ये हेमंत रासने यांचा पराभव झाला होता. त्याचीच भरपाई करत रासने यांनी यावेळेस विजयश्री ओढून आणला.हेमंत रासने हे पुणे महानगरपालिकेच्या स्थायी समितीचे अध्यक्ष देखील राहिले आहेत. त्यांच्या कार्यामुळे त्यांच्या नेतृत्वाची ओळख झाली असून, त्यांना भाजपमध्ये एक महत्त्वाची भूमिका दिली गेली आहे.

विधानसभेचे विशेष अधिवेशन होते. शपथविधी दरम्यान हेमंत रासने

विधिमंडळाचे हिवाळी अधिवेशन होणार पेपरलेस

मुंबई
विधिमंडळाच्या तीन दिवसांच्या विशेष अधिवेशनानंतर आता १६ डिसेंबपासून नागपूरमध्ये विधिमंडळाचे हिवाळी अधिवेशन सुरू होणार आहे. या अधिवेशनाचे वैशिष्ट्य म्हणजे यंदाचे अधिवेशन पेपरलेस होणार आहे. म्हणजे दोन्ही सभागृहांतील प्रत्येक सदस्याच्या आसनासमोर डिजिटल स्क्रीन बसवण्यात आले आहेत. कामकाजाच्या क्रमपासून प्रश्नोत्े, लक्षवेधी सूचना आता कागदावर नव्हे तर लॅपटॉपच्या स्क्रीनवर दिसतील. सध्या सुरू असलेल्या विधिमंडळाच्या विशेष अधिवेशनाच्या शेवटच्या दिवशी म्हणजे ९ डिसेंबर रोजी नागपूरमधील हिवाळी अधिवेशनाची तारीख अधिकृतपणे जाहीर होईल. विधिमंडळातील सूत्रांच्या

विमान तिकीट काढून देण्याच्या बहाण्याने व्यापाऱ्याची दीड लाखांची फसवणूक

मुंबई
नेदरलँड या देशात प्रदर्शन पाहण्यासाठी जात असलेल्या कुर्ला येथील एका व्यापाऱ्याला एका भामट्याने तिक्तीट बुकिंगच्या नावाखाली दीड लाख रुपये गंडा घातला. नेदरलँड येथे पोहचल्यानंतर आरोपींच्या ही बाब लक्षात आली. त्यानुसार त्याने मायदेशी परतल्यानंतर याबाबत विनोबा भावे नगर पोलीस ठाण्यात तक्रार दाखल केली आहे. यातील तक्रारदार हरिस सिद्दीकी यांचा कुर्ला परिसरात व्यवसाय असून नोव्हेंबर महिन्यात नेदरलँड येथे एक त्यांना मारण्यात आले होते. हे प्रदर्शन पाहण्यासाठी त्यांना जायचे होते. मात्र त्यांना विमान तिक्तीट आणि हॉटेल तिक्तीट बाबत काहीही माहिती नव्हती. त्यामुळे त्यांनी जेटस्टाईल या संकेतस्थळावर जाऊन याबाबत

माहिती घेतली. यावेळी त्यांना याटिकाणी एका एकसजीचा नंबर मिळाला. त्यावर त्यांनी फोन करून तिक्तीटची खात्री केली. यावेळी त्यांना त्याटिकाणी जाण्याचा आणि येण्याचा दीड लाख रुपये खर्च सांगण्यात आला होता. सिद्दीकी यांनी आरोपीने सांगितल्याप्रमाणे सर्व पैसे ऑनलाईन पाठवले. त्यानुसार विमानाच्या तिक्तीट देखील पाठवण्यात आल्या. मात्र यातील केवळ जाण्याचीच तिक्तीट खरी होती. तर बाकीच्या तिक्तीट सर्व खोट्या होत्या. नेदरलँड येथे पोहचल्यानंतर पुढे जाण्यासाठी त्यांच्याकडे तिक्तीट नसल्याने पुन्हा त्यांना माघाची यावे लागले. मुंबईत आल्यानंतर त्यांनी विनोबा भावे नगर पोलीस ठाण्यात याबाबत तक्रार दाखल केली. त्यानुसार पोलीसांनी फसवणुकीचा गुन्हा दाखल करत आरोपींचा शोध सुरू केला आहे.

पाणीपट्टी वाढ लांबणार!

महापालिका निवडणुकांमुळे सरकारची मंजूरी मिळणे अशक्य

मुंबई
निवडणुक झाल्यामुळे गेल्या तीन वर्षांपासून झडलेली पाणीपट्टी वाढ करण्याचा निर्णय मुंबई महापालिकेने घेतला होता. मात्र तोंडावर असलेली मुंबई महापालिकेच्या निवडणुकीमुळे महानगरफडणवीस सरकारची या प्रस्तावाला मंजूरी मिळणे अशक्य आहे. त्यामुळे पाणीपट्टी वाढ पुन्हा लांबणीवर पडण्याची शक्यता वर्तवण्यात येत आहे. जल अभियंता खात्याचा आस्थापना खर्च (कर्मचाऱ्यांचा पगार व अन्य भत्ते), प्रशासकीय खर्च, प्रचालन व परिरक्षण खर्च, विद्युत खर्च व शासनाच्या भातसा व अप्रसर वेतरेणा घरणातून उप्सा केलेल्या पाण्याची पाणीपट्टी यांच्या एकत्रित खर्चाचा

स्वाक्षरी करणार नसल्याचे बोलले जात आहे. त्यामुळे पाणीपट्टी वाढीचा निर्णय मुंबई महानगरपालिका निवडणुकीनंतरच होऊ शकतो. याबाबत जल अभियंता निधीणातील एका अभियंत्याने आस्थापना खर्चासह विद्युत खर्चांमध्ये मोठी वाढ होत असल्यामुळे पाणीपट्टी वाढ होणे आवश्यक आहे. स्थायी समितीने ८ टक्के पर्यंत पाणीपट्टी करण्यास प्रशासनाला अधिकार दिले आहेत. त्यामुळे प्रशासनाच्या वतीने दरवर्षी १६ जूनला पाणीपट्टीमध्ये सरासरी ५ ते ६ टक्के त्यामुळे खर्च व उत्पन्नाचा मेळ बसणणे शक्य होते. आताही तातडीने पाणीपट्टी वाढ करणे आवश्यक आहे. मात्र सरकारने परवानगी दिल्यास ती कर शक्य होणार असल्याचेही या अभियंत्याने सांगितले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या दृष्टीकोनामुळे समाजात अस्पृश्यता व भेदभावाच्या विरोधात सुधारणा - राज्यपाल

■ मुंबई

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अभ्यासक, शिक्षणतज्ञ, कायदेतज्ज्ञ, समाजसुधारक आणि राजकीय दूरदृष्टी असलेले एक उत्तुंग व्यक्तीमत्व होते. त्यांनी राष्ट्रासाठी दिलेले योगदान अतुलनीय आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची दृष्टी सामाजिक, आर्थिक आणि राजकीय परिवर्तनाची होती. त्यांच्या दृष्टिकोनामुळेच भारतीय समाजातील अस्पृश्यता आणि भेदभावाच्या विरोधात महत्त्वपूर्ण सुधारणा घडल्या असल्याचे राज्यपाल सी. पी. राधाकृष्णन यांनी आज सांगितले. दार येथील चैत्यभूमी येथे भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या 68 व्या महापरिनिर्वाण

दिनानिमित्त अभिवादन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमात राज्यपाल श्री. राधाकृष्णन संबोधित करीत होते. कार्यक्रमास व्यासपीठावर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस,

उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे, उपमुख्यमंत्री अजित पवार, आमदार सर्वश्री प्रवीण देकर, राजकुमार बडोले, मंगलप्रभात लोढा, दीपक केसरकर, संजय बनसोडे, कालिदास कोळंबकर, अमोल मिटकरी, मुख्य सचिव

सुजाता सौनिक, माजी खासदार सर्वश्री नरेंद्र जाधव, राहुल शेवाळे, अमर साबळे, बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे आयुक्त भूषण गगरणी, अतिरिक्त आयुक्त डॉ अश्विनी जोशी, कोकण विभागीय आयुक्त राजेश देशमुख,

मुंबई शहर जिल्हाधिकारी संजय यादव, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन समन्वय समितीचे सरचिटणीस नागसेन कांबळे, समन्वय समितीचे उपाध्यक्ष महेंद्र साठवे आदी उपस्थित होते. राज्यपाल श्री.

राधाकृष्णन म्हणाले, बाबासाहेब जातीयवादापासून मुक्त राष्ट्र पाहू इच्छित होते, जिथे प्रत्येक व्यक्तीला शिक्षण आणि विकासाची समान संधी मिळेल. दारिद्र्य, असमानता यांचे समूळ उच्चाटन करण्याचे सामर्थ्य केवळ शिक्षणात आहे, हे आपण जाणतो. शिक्षणाच्या विचारांना बळ देणाऱ्या डॉ. आंबेडकर यांचे इंदू मिल येथील भव्य स्मारक देशभरातील विद्यार्थी, तरुण आणि नागरिकांसाठी प्रेरणादायी ठरणार आहे. डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांना अभिवादन करण्यासाठी महाराष्ट्रातूनच नव्हे, तर भारतातील विविध राज्यांतूनही अनुयायी येतात. त्यांचे अतुट प्रेम, आदर आणि शिस्तबद्ध आचरण खरोखरच प्रेरणादायी आहे.

■ मुंबई

देशाची समृद्धी ही भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी देशाला दिलेल्या संविधानामध्ये आहे. त्यांच्या विचार, आचारांवर शासनाचा कारभार आहे. त्यांनी दिलेले संविधान हे कायम आहे. बाबासाहेबांनी दिलेल्या विचारांनुसारच लोकांक कल्याणकारी योजनांच्या माध्यमातून दुर्बलांना सशक्त करण्याचा शासनाचा प्रयत्न आहे, असे प्रतिपादन उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी केले. उपमुख्यमंत्री श्री. शिंदे म्हणाले, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर नेहमी सांगायचे, सत्ता हे समाज परिवर्तनाचे हत्यार आहे. त्याचा उपयोग आम्ही विविध योजनांच्या माध्यमातून समाज कल्याणासाठी केला आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी आपल्या

विद्वतेचा उपयोग तळागाळातील लोकांना सशक्त करण्यासाठी केला. त्यांनी केवळ भारतातच नाही, तर जगभरातील मानवी हक्कांच्या

प्रतिष्ठेला वैचारिक संघटनात्मक बळ मिळवून दिले आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विचार पुढच्या पिढीपर्यंत पोहोचविणे आवश्यक आहे. हे विचार कुठेही कमी पडणार नसून प्रत्येक जिल्ह्यात, तालुक्यात संविधान मंदिर बांधण्याचा निर्णयही घेण्यात आला आहे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचारांना आदर्श मानून शासनाचा कारभार - उपमुख्यमंत्री अजित पवार

■ मुंबई

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विचार आणि भारतीय संविधानाला आदर्श मानून शासनाचा कारभार असणार आहे. राज्यातल्या दुर्बल, वंचित, उपेक्षित बांधवांच्या जीवनात आनंद निर्माण झाला पाहिजे, याची काळजी शासनाने कायम घेतली आहे. भविष्यातही वंचित, दुर्बल घटकांच्या कल्याणाचा विचार

शासन करणार असून त्यामुळे त्यांच्या जीवनात निश्चितच आनंद निर्माण होईल, असा विश्वास उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी व्यक्त केला. उपमुख्यमंत्री श्री. पवार म्हणाले, मानवतेच्या कल्याणाचा मार्ग भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी जगाला दाखविला आहे. बाबासाहेबांच्या विचारात देशाला बंधुता, एकता व समतेमध्ये बांधून ठेवण्याची ताकद आहे. अशा या महामानवाच्या विचारांना अभिवादन करण्यासाठी त्यांच्या महापरिनिर्वाण दिनी

देशभरातून लाखो अनुयायी येत असतात. येथे आलेला हा अथांग जनसागर त्याचेच प्रतिक आहे. कार्यक्रमादरम्यान मान्यवरांच्या हस्ते माजी खासदार नरेंद्र जाधव यांच्या 'भारतीय प्रजासत्ताक साकारणारा महामानव' या पुस्तकाचे प्रकाशन करण्यात आले. त्यावेळी त्यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

सर्वप्रथम भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार भारतरत्न

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त राज्यपाल सी.पी. राधाकृष्णन, मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे, उपमुख्यमंत्री अजित पवार तसेच इतर मान्यवरांनी पुष्पचक्र अर्पण करून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना अभिवादन केले. त्यानंतर बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्यावतीने आयोजित छायाचित्र प्रदर्शनास मान्यवरांनी यावेळी भेट दिली. यावेळी चैत्यभूमीवर हेलिकॉप्टर मधून पुष्पधूषी करण्यात आली.

गोरेगावमधील स्फोटानंतर गाळ्यांचे केले सर्व्हे पोलीस अॅक्शन मोडवर

■ मुंबई

मोतीलाल नगर १ च्या हरिभाऊ रुग्णते मार्गावर असलेल्या एका घराच्या समोरील गाडीमध्ये २० दिवसांपूर्वी भयंकर स्फोट झाला होता. या स्फोटानंतर पोलीस प्रशासन अॅक्शन मोडवर आले असून घटनेनंतर मोतीलाल नगर १, २, ३, सिध्दाथ नगर, उन्नत नगरमधील घर व गाळ्यांचे सर्व्हे सुरू करण्यात आल्याचे प्रभारी वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक ऋषिकेश पवळ यांनी सांगितले. या स्फोटाने दोन कामगारांचा मृत्यू झाला होता. या स्फोटाने बाजूला असलेली दुचाकी अक्षरशः राख झाली. या परिसरात आतापर्यंत ४ वेळा छोटे स्फोट झाले आहेत. याबाबत स्थानिक,

दक्ष नागरिक म्हाडा, पालिका, पोलिस प्रशासनाकडे तक्रारी करीत आहेत. परंतु याकडे आर्थिक जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष केले जात आहे. नागरिकांच्या जीवनाशी खेळ सुरू आहे. मोतीलाल नगर अनेक घरांचे व्यावसायिकाकरणा बरोबरच औद्योगिककरण झाले आहे. अनेक घरांमध्ये बेकायदेशीरपणे कॅन्सरर्स, गोडाऊन, एसी यासारख्या ज्वलनशील वस्तूचे काम सुरू आहे. याकडे कुठेतही अनधिकृतपणे ज्वलनशील वस्तू घरांमध्ये ठेवून बकळद पैसा कमवित आहे. परंतु आज छोटे छोटे स्फोट होत आहेत. या सर्व गोष्टींवर आज व घातकतायला मृत्यू घोक्या संभवू शकतो. मोतीलाल नगर खाक होईल, अशी स्थिती निर्माण झाली आहे. त्यामुळे भाड्याच्या लोभापोटी गुंतवणूकदार स्थानिक नागरिकांना

मृत्यूच्या दाढेत उभे करत आहेत. अशा गुंतवणूकदार व मालकांवर आता गुन्हे दाखल करण्याची वेळ आली आहे. याबाबत गोरेगाव पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. संबंधित प्रशासन गांधीयनि घेत नसल्यामुळे मोतीलाल नगर स्फोटाच्या उंबरठ्यावर येवून बसला आहे. दरम्यान, मुंबई मंडळाच्या सहमुख्य अधिकारी वंदना सूर्यवंशी यांनी कळंबे यांना आपल्या विभागाकडून पोलीस, पालिका व संबंधित विभागांना पत्र देण्याचे निर्देशही दिले.

गोदी कामगारांची वेतनकरार अंमलबजावणीसाठी निदर्शने

■ मुंबई

भारतातील बंदर व गोदी कामगारांना १ जानेवारी २०२२ पासून लागू होणारा वेतन करार २७ सप्टेंबर २०२४ रोजी मुंबई येथे संपन्न झाला. कायद्यानुसार झालेल्या या वेतन कराराची अद्याप अंमलबजावणी झाली नाही. त्यामुळे या कराराची अंमलबजावणी करावी म्हणून भारतातील प्रमुख बंदरांमध्ये कामगारांची आज तीव्र निदर्शने

झाली. या निदर्शनांमध्ये प्रमुख कामगार नेत्यांनी गोदी कामगारांना आंदोलनाविषयी मार्गदर्शन केले. मुंबई बंदरात आंबेडकर भवन

येथे आज झालेल्या निदर्शनांमध्ये मुंबई पोर्ट ट्रस्ट डॉक अँड ज्वरल एम्प्लॉईज युनियनचे पदाधिकारी सुधाकर अपराज, प्रदीप नलावडे,

विद्याधर राणे, दत्ता खेसे, मनीष पाटील, शीला भगत, विष्णू पोळ, रमेश कुन्हाडे, मिर निसार युनुस, आप्पा भोसले, संतोष कदम, व इतर

पदाधिकारी, ट्रान्सपोर्ट अँड डॉक वर्कर्स युनियनचे पदाधिकारी कैरसी पारेख, बबन मेठे, बापू घाडीगावकर व इतर पदाधिकारी, मुंबई पोर्ट प्राधिकरण स्थानीय लोकाधिकार समितीचे अध्यक्ष, मिलिंद घनकुटकर, मुंबई पोर्ट ट्रस्ट वर्कर्स युनियनचे विजय कांबळे, फ्लोटीला वर्कर्स असोसिएशन व मुंबई पोर्ट ट्रस्ट एससी एसटी वेल्फेअर असोसिएशनचे पदाधिकारी, या सर्वांच्या उपस्थितीत गोदी कामगारांनी प्रचंड निदर्शने केली.

73 वर्षीय वृद्धाची 3.81 कोटींची फसवणूक

■ मुंबई

मुंबईच्या क्राइम ब्रँच सायबर सेलने ७३ वर्षीय व्यक्तीची ३.८१ कोटी रुपयांची फसवणूक केल्याप्रकरणी तिघांना अटक केली आहे. आरोपींनी त्या व्यक्तीला शेअर बाजारात गुंतवणूक करून मोठा नफा मिळवून देण्याचे आमिष दाखवले होते. सतीश सूर्यनाथ यादव (२७), विकास रामशंकर भीर्य (२७) आणि सचिन कृष्णन चौरसिया (२३) अशी संशयितांची नावे आहेत. तक्रार आल्यानंतर बँकसह सायबर हेल्पलाईनने फसवणूक केलेली १५ लाखांची रक्कम गोळावली. सेंट्रल सायबर सेलच्या प्रभारी निरीक्षक मौसमी पाटील यांनी खुलासा केला की, सतीश यादवने

'शिल्ड असोसिएट' नावाची बनावट कंपनी तयार केली होती. ज्यामध्ये फसवणुकीची रक्कम जमा करण्यात आली. यादवने त्याचा भागीदार विकास याच्या मदतीने कंपनीसाठी बँक खाते उघडले, जे नंतर कमिशनसाठी सायबर पोटाळेबाजाना भाड्याने देण्यात आले. तिसरा आरोपी सचिन याने फसवणुकीचे खाते उघडण्यासाठी वापरलेले सिमकार्ड दिले होते. एका अधिकाऱ्याने दिलेल्या माहितीनुसार, सायबर गुन्हेगारांनी वृद्ध व्यक्तीला शेअर बाजारात गुंतवणुकीतून मोठा नफा मिळवून देण्याचे आमिष दाखवले होते. फसवणुकीला बळी पडून, त्या व्यक्तीने ३.८१ कोटी रुपये त्याच्या खात्यात हस्तांतरित केले, जेव्हा नफा थांबला तेव्हा त्या व्यक्तीने त्याची मूळ रक्कम काढण्याचा प्रयत्न केला, परंतु तो अयशस्वी झाला.

जेजेतील नर्सिंग कॉलेजच्या प्राचार्य नियुक्तीविरोधात विद्यार्थ्यांचे आंदोलन

■ मुंबई

जे. जे. रुग्णालयाच्या अंतर्गत असलेल्या इन्स्टिट्यूट ऑफ नर्सिंग एज्युकेशन कॉलेज या पदव्युत्तर नर्सिंग क्षेत्रात शिक्षण देणाऱ्या संस्थेच्या रुग्णालय प्राचार्यपदी नुकतच वैद्यकीय शिक्षण विभागाने रुग्णालयातील वरिष्ठ डॉक्टरांची नेमणूक केली आहे. या नेमणुकीला कॉलेजच्या विद्यार्थ्यांनी विरोध केला असून नर्सिंग संवर्गातील प्राध्यापकांची प्राचार्यपदी नियुक्ती करावी, या मागणीसाठी आंदोलन सुरू केले आहे. इन्स्टिट्यूट ऑफ नर्सिंग एज्युकेशन हे कॉलेज ६५ वर्षांपेक्षा जुने असून त्या ठिकाणी आतापर्यंत नर्सिंग संवर्गातील व्यक्तीच प्राचार्यपदावर काम करत आली आहे. नवी दिल्ली येथील भारतीय परिचर्या परिषद, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठांच्या मान्दानानुसार परिचर्या महाविद्यालयात प्राचार्य पदावरिता नर्सिंग संवर्गातील प्राध्यापकांची प्राचार्यपदी नियुक्ती करावी, या मागणीसाठी आंदोलनात सहभागी झालेले विद्यार्थी नर्सिंग संवर्गातील व्यक्तीला प्राचार्यपदी नेमावे, अशी मागणी केली आहे. या मागणीसाठी २०० पेक्षा जास्त विद्यार्थी आंदोलनात सहभागी झाले होते. दरम्यान, प्राचार्यपदी कोणती व्यक्ती योग्य आहे, नर्सिंग कॉन्सिलचे काय नियम आहे, याचा अभ्यास केला जाईल. त्यानंतर या प्रकरणी योग्य तो निर्णय घेतला जाईल, असे आयुक्त, राजीव निवतकर यांनी सांगितले.

कंटेंट रायटरच्या बँक खात्यावर डल्ला

■ मुंबई

सायबर गुन्हात कारवाईची भीती दाखवून ठगाने कंटेंट रायटर महिलेच्या बँक खात्यावर डल्ला मारल्याची घटना घडली आहे. या प्रकरणी वसोला पोलीसांनी अज्ञात व्यक्ती विरोधात गुन्हा नोंद केला आहे. तक्रारदार या कंटेंट रायटर आहेत. गेल्या आठवड्यात त्यांना एका नंबरवरून फोन आला. फोन करणाऱ्याने तो सायबर विभागातून बोलत असल्याचे सांगितले. काही

वेळाने तो फोन एकाकडे गेला. डार्क वेब मध्ये आधारकार्ड, मोबाईल आणि ईमेल आयडी गेला असून त्याचा कोणी तरी गैर वापर करत असल्याचे तिला सांगितले. अर्ध्या तासात तिला घरातून टाकण्यात या असे तिला सांगितले. तेव्हा महिलेने पोलीस ठाण्यात येणार नकार दिला. नकार दिल्यावर ठगाने तिला डिजिटल व्हेरिफिकेशन करायचे असल्याचे सांगितले. ठगाने तिला स्काईप या अप्सवर आयडी पाठवला. त्या आयडीवर गेल्यावर एक जण

पोलिसांच्या गणवेशात होता. त्याने महिलेला तिचे नाव आणि पत्ता विचारला. तसेच घरात कोणकोण राहते त्याची माहिती घेऊन फोन दुसऱ्या ठागाकडे ट्रान्सफर केला. त्या ठगाने तपशील तपासतो असे सांगत तुमच्या विरोधात मनी लॉड्डींगचा गुन्हा दाखल असून अटक वॉरंट व्हाइसअप वर पाठवत असल्याचे तिला सांगितले. रात्री महिला पोलीस करायचे अटक करतील, अटक केल्यावर तुमचे करिअर खराब होईल अशी भीती दाखवली.

झोपु कायद्याचा फेरआढावा घ्या

सर्वोच्च न्यायालयाचे राज्य सरकारला ठोस तोडगा काढण्याचे निर्देश

■ मुंबई

झोपडपट्टी पुनर्वसनाच्या प्रकल्पात बिल्डरांचा मनमानीपणा, ट्रान्झिट भाडे न देण्याची वृत्ती यामुळेच रहिवाशांना न्यायालयाची पायरी चढण्याची वेळ येते. हे चक्र सुरू होते आणि झोपडपट्ट्यांचा पुनर्विकास रखडतो. त्यावर ठोस तोडगा काढण्याची गरज आहे, असे मत व्यक्त करताना उच्च न्यायालयाने राज्य सरकार काय करते. ते गप्प का? असे सवाल न्यायमूर्ती गिरीश कुलकर्णी आणि न्यायमूर्ती अद्वैत सेठना यांच्या खंडपीठाने उपस्थित करताना एसआरए प्रकल्पातील रहिवाशांचे प्रश्न गांधीयनि विचारात घ्या, असे निर्देश राज्य सरकारला दिले.

मुंबई शहर आणि उपनगरात रडलेल्या झोपडपट्टी पुनर्वसन प्रकल्पांच्या पार्श्वभूमीवर सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकल्पांतील मुख्य समस्यांचा उलटाडा करण्यासाठी महाराष्ट्र झोपडपट्टी क्षेत्र (सुधारणा, मंजूरी आणि पुनर्विकास) कायद्याचा (झोपु) फेरआढावा घेण्याचे आदेश उच्च न्यायालयाला दिले होते. त्या नुसार स्थापन केलेल्या न्यायमूर्ती गिरीश कुलकर्णी आणि न्यायमूर्ती अद्वैत सेठना यांच्या खंडपीठा समोर गुरुवारी सुनावणी झाली.

त्याची खंडपीठाने दखल घेतली आणि रहिवाशांच्या समस्या सोडवण्यासाठी प्राधान्य द्या, प्रलंबित एसआरए प्रकल्पांच्या तपशिलांमध्ये रहिवाशांच्या समस्या आणि सुचनांना विशिष्ट स्थान द्या आणि तो संविस्तर तपशील सादर करा, असे निर्देश खंडपीठाने सरकारला दिले आणि सुनावणी १४ फेब्रुवारीपर्यंत तहकूब केली. मुंबई आणि उपनगरातील मोकळी जागा आता संपृष्टात येत आहे. हाताच्या बोटांवर मोजता येतील अशी काही मोजकी मैदाने शिल्लक आहेत. मोकळ्या जागेवर उभ्या राहिलेल्या झोपडपट्ट्यांचा विकास खुलेला आहे. या परिस्थितीतून मार्ग काढायचा असेल तर राज्य सरकारला वेळीच पावले उचलण्याची गरज आहे. मुंबईच्या पुढील ५० वर्षांचे व्हिजन डॉक्युमेंटांमधील ठेवण्याची गरज आहे, असे न्यायालयाचे म्हणणे आहे. दरम्यान, एसआरए प्रकल्प हाती घेतल्यानंतर काही काळाने भाडे वेळेवर न देता ते थकविण्याची बिल्डरांची

प्रवृत्ती वाढत आहे. त्यात रहिवाशी होरपोळून जातो. या पार्श्वभूमीवर रहिवाशांचे नुकसान टाळण्यासाठी एसआरए प्राधिकरणाने बिल्डरांना दोन वर्षांचे ट्रान्झिट भाडे जमा करण्याचे बंधन घातले आहे. मात्र एसआरएच्या या प्रस्तावाला बिल्डरांनी विरोध करीत याचिका दाखल केल्या आहेत. त्या याचिकांवरही फेब्रुवारीमध्येच सुनावणी घेण्याचे खंडपीठाने निश्चित केले आहे.

सहा कोटींच्या फसवणूक प्रकरणी

महाविद्यालयाच्या प्राचार्यासह चौघांविरोधात गुन्हा

■ मुंबई

अंधेरी येथील एका तांत्रिक महाविद्यालयाचे प्राचार्य, माजी नाचार्य आणि इतर दोन जणांविरुद्ध ६ कोटी रुपयांच्या फसवणूकप्रकरणी बुधवारी आर्थिक गुन्हे शाखेने गुन्हा दाखल केला. मुंबई युनिव्हर्सिटी अँड कॉलेज टीचर्स असोसिएशनचे (मुक्ता) सरचिटणीस सुभाष आठवले यांच्या तक्रारीवरून आर्थिक गुन्हे शाखा या प्रकरणी तपास करत आहे.

आरोपींनी खोट्या माहितीच्या आधारे महाविद्यालयाचे शुल्क वाढवण्यास मान्यता मिळवली आणि नंतर विद्यार्थ्यांकडून ते वसूल केले, असा आरोप तक्रारीत करण्यात आला आहे. आठवले यांनी माहिती अधिकाऱांतर्गत माहिती काढून याबाबत पुरावे गोळा करून पोलिसांकडे तक्रार केली आहे. तक्रारीनुसार, आरोपींनी त्यांच्या सहकाऱ्यांच्या मदतीने २०१६ १७ ते २०२१-२२ या शैक्षणिक

वर्षांमध्ये महाविद्यालयातील गैरशिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या नावाने बनावट व्यक्तींच्या नोंदी केल्या. प्रयोगशाळा सहाय्यक, प्रशासकीय अधिकारी इत्यादी नोकरदार असल्याचे दाखवण्यात आले. या प्रकरणी सहा वर्षांपासून दरवर्षी एक कोटी सहा लाख रुपयांचा वेतन खर्च दाखवला. यासाठी त्यांनी बनावट नियुक्ती पत्रे, हजेरी नोंद, पगाराच्या पावत्या, भविष्य निवाह निधीच्या नोंदी, बॅलन्स शीट्स इत्यादी तयार केल्या.

आणून दिली. पत्रकार पेंशन वाढीच्या संदर्भातील लवकरच निर्णय घेण्यात येईल असे आश्वासन मुख्यमंत्र्यांनी दिले. दरम्यान देवेंद्र फडणवीस यांनी मुख्यमंत्रीपदी निवड झाल्याबद्दल परिषदेचे मुख्य विश्वस्त एस. एम. देशमुख यांनी त्यांचे अभिनंदन केले आहे. देवेंद्र फडणवीस यांच्या काळात पत्रकारांचे सर्व प्रश्न मार्गी लागतील अशी अपेक्षा एस.एम. देशमुख यांनी व्यक्त केली आहे.

ईडीकडून 12 कोटींच्या मालमतेवर टाच

■ मुंबई

रक्तचंदनाच्या तस्करीप्रकरणातील आरोपी बादशाह माजिद मलिक, चंद्रकांत भत्साली व धर्मेश राव यांच्याशी संबंधित १२ कोटी ४४ लाख रुपयांच्या मालमतेवर सकतवसुली संचालनालयाने (ईडी) टाच केली आहे. महसूल गुप्तवार्ता संचालनालयाने (डीआरआय) ७८०० मेट्रिक टन रक्तचंदन वनी मुंबईतून २०१५ मध्ये जप्त केले होते. त्या प्रकरणात ईडीही तपास करीत आहे. बादशाह माजिद मलिक, विजय सुब्बणा पुजारी आणि इतरांविरुद्ध रक्तचंदन तस्करीप्रकरणी डीआरआयने सीमाशुल्क कायद्याअंतर्गत गुन्हा दाखल केला होता. आरोपी कपड्यांचा डिक, रेडिएटर्स व रंग मिश्रणाच्या नावाखाली रक्तचंदनाची तस्करी करीत होते. त्यासाठी सेझ क्षेत्रातील कंपन्यांच्या नावाने बनावट कागदपत्रे तयार करण्यात आली होती. याप्रकरणी ईडीनेही तपासाला सुरुवात केली. आरोपी मलिक २००८ ते २०१० आणि २०१४ ते २०१५ या कालावधीत रक्तचंदनाच्या तस्करीत सक्रिय होता. दरम्यान त्या काळात तस्करीतून १४ कोटी रुपयांची मालमत्ता कमवली होती. आरोपीने ही रक्कम चलनात आणण्यासाठी मेसर्स एम्पायर इंडिया मल्टी ट्रेड प्रायव्हेट लिमिटेड नावाची कंपनी स्थापन केली.

गुजरातधार्जिण्या नव्या भाजपा सरकारने महाराष्ट्राच्या स्वाभिमानाला धक्का लावू नये: नाना पटोले

■ मुंबई

निवडणूक आयोगाच्या मदतीने मतमोजणीत घोटाळे करून महाराष्ट्रात जनतेच्या मतांची चोरी करणारे सरकार राज्यात स्थापन झाले आहे. चोरीचे बहुमत असतानाही नव्या सरकारची स्थापनाच वादाने झाली असून या तीन पक्षातील अंतर्गत वादामुळे महाराष्ट्राची प्रतिमा देशात मलीन झाली आहे. महाराष्ट्राच्या माथी पुन्हा गुजरातधार्जिणे सरकार बसले असले तरी छत्रपती शिवाजी महाराज, शाहू महाराज, फुले, आंबेडकर यांच्या महाराष्ट्राच्या स्वाभिमानाला धक्का लावू नये, असे महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटीचे अध्यक्ष नाना पटोले यांनी

म्हटले आहे.

नव्या सरकारच्या स्थापनेसंदर्भात बोलताना काँग्रेस प्रदेशाध्यक्ष नाना पटोले म्हणाले की, महायुतीकडे बहुमत असतानाही सरकार स्थापन्यासाठी कसरत करावी लागली. एकनाथ शिंदे व अजित पवार यांना या सरकारमध्ये फारसे महत्त्व दिले जाईल असे वाटत नाही. दिल्लीत जाण्या करून मंत्रीपदांची भिक मागण्याची वेळ या दोघांवर आली. मोदी शाह यांच्या मेहरबानीवर शिंदे, अजित पवार सरकारमध्ये असतील. एकनाथ शिंदे यांची तर भाजपाला आता काहीच गरज नाही त्यामुळे बहुमत मिळाल्यापासूनच शिंदे व अजित पवारांना भाजपा व मोदी शाह यांनी जागा दाखवून दिली आहे. भाजपाने पुन्हा

एकदा दोन प्रादेशिक पक्षांना संपवले आहे.

भाजपाचे सरकार स्थापन झाले असून निवडणूक त्यांनी दिलेली आश्वासने पूर्ण करावी लागतील. शेतकरी कर्जमाफी, कृषी पंपाची विज बिल माफ, लाडक्या बहिर्गणा दरमहा २१०० रुपये, २.५ रिक्त सरकार पदांची भरती याची तातडीने अंमलबजावणी करावी. काँग्रेस पक्षाची विधानसभेतील संख्या कमी झाली आहे परंतु हिम्मत व ताकद कायम असून जनतेच्या प्रश्नांवर सरकारला जाब विचारण्याशिवाय स्वस्थ बसणार नाही असेही नाना पटोले म्हणाले.

संपादकीय

अभूतपूर्व सोहळा

आज आझाद मैदानावर आझादीनंतर महाराष्ट्र सरकार स्थापन करण्याचे सर्वात मोठे शक्तिप्रदर्शन अत्यंत नेत्रदीपक ठरले. अगदी ठरल्याप्रमाणे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आले. दुपारी गृहमंत्री अमित शहा यांनी ज्या काही थोड्या बहुत कुरबुरी होत्या, त्याचे शमन केले. महायुतीचे तमाम केंद्रीय मंत्री, देशातील अनेक दिग्गज नेते आणि 16 राज्याचे मुख्यमंत्री यांनी नेत्रदीपक समारंभासाठी उपस्थित होते. साधारणपणे अर्धा ते पाऊण तासाचा हा सोहळा या सरकारची कारकीर्द अर्धी होईपर्यंत स्मरणात राहील. लाडक्या बहिणीच्या भगव्या साड्या आणि अधिसिद्धांची पुणेरी पावडी, याची देही अशी डोळा ज्यांना पाहण्याचे भाग्य लाभले. ते भाराहून गेले, तर त्यात नवल नाही. निवडणुकीत विजय मिळवणे महत्त्वाचे असते. निवडणुके म्हणजे एक युद्धच आहे. मग युद्धात आणि प्रेमात सगळे काही क्षम्य असतेच. विरोधकांनाही आता पाच वर्ष या सरकारला झेलणे भाग आहे. मुख्यमंत्री पदावर आरब्ध झाल्यावर काळजीवाहू मुख्यमंत्री आणि काळजी करणारे मुख्यमंत्री या दोघांच्याही पदात फक्त 'उप पदाचा' फरक झालेला आहे. तिकडचा उप इकडे आला आहे. बाकी तीनही त्रिमूर्ती मूर्तीमंत उत्साहाने पदावर आरब्ध झालेले आहेत. महाराष्ट्राच्या गादीवर विराजमान होणे. म्हणजे देशाच्या आर्थिक नाड्या ज्या राज्याच्या हातात आहेत. त्या राज्याचे थोरपण समजून घेण्यासाठी कोण्या पंडिताची गरज नाही. ते स्वयंसिद्ध आहे. पाच ते दहा राज्यांच्या अर्थसंकल्पापेक्षा मुंबई महानगरपालिकेचा अर्थसंकल्प मोठा असतो. एकटी मुंबई जेवढा कर देशाला प्रदान करते. तेवढा कर पाच ते दहा राज्यही देत नाहीत, ही वस्तुस्थिती आहे. महाराष्ट्र आज जे करतो. त्याची नक्कल संपूर्ण देशात होत असते. साधे मनरेगाचे उदाहरण घ्या. महाराष्ट्राने रोजगार हमी योजना सुरू केली. मनरेगा ही त्याची नक्कल आहे. म्हणजेच देशाला दिशा देण्याचे कार्य करण्यात सर्वात आघाडीवर फक्त महाराष्ट्र आहे. सेनापती बापट नेहमी म्हणायचे, 'महाराष्ट्रा विना राष्ट्रगडा न चाले' ही ओळ किती समर्पक आहे. त्याची प्रचिती लगेच येते. आताही राष्ट्राचा गाडा चालवणारा महाराष्ट्र आणि त्याचाच गाडा चालविणारे धुरकी आता अससल नागपुरी देवेंद्र फडणवीस झालेले आहेत. आता 2024 च्या नंतरचे पुढचे वर्ष महाराष्ट्राचे आणि विशेष म्हणजे झिरो माइल वरच्या नागपुरात मुख्यालय असलेल्या राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे आहे. यावर्षी संपाला 100 वर्षे पूर्ण होत आहेत. या संघाच्या शंभरपेला महाराष्ट्राने दिलेली ही आदरांजलीच म्हणावी लागेल. आज भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन आहे. दीक्षा सोहळाही नागपुरातच झाला होता. अशा दीक्षाभूमी आणि सण भूमीचे प्रतिनिधी म्हणून देवेंद्रजी या राज्याचा शकट अत्यंत कुशलतेने चालवतील, यात आमच्या मनात शंका नाही. जवळजवळ संपूर्ण देशाचे नेतृत्व, कर्तृत्व आज मुंबईत आझाद मैदानामध्ये अवरीत झाले होते सव्या घटिकेचा हा अभूतपूर्व शुभ सोहळा आनंददायी ठरला, नेत्रदीपक ठरला. तो महाराष्ट्राच्या म्हणजे महाराष्ट्राच्या जनतेसाठीही भागवान उरो. हीच महाराष्ट्रातील प्रत्येक मराठी माणसाची मनीषा आहे. महाराष्ट्राच्या सध्याच्या तिन्ही भाग्यविधात्यांना व त्यांच्या भावी सहकाऱ्यांना कोटी कोटी शुभेच्छा आणि आज डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आज महापरिनिर्वाण दिन आहे. या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त भारतरत्न असलेल्या या महामानवाला कोटी कोटी वंदना !

गडकरी यांची व्यथा

भारताचे केंद्रीय रस्ते वाहतूक मंत्री नितीनजी गडकरी हे महाराष्ट्राचे विरोधी पक्ष नेते असताना त्यांना अपघात झाला होता. त्यामुळे त्यांच्या पायाला जबर दुखापत झाली होती. यामुळेच त्यांच्याकडे जे खाते आहे. त्या रस्ते वाहतूक खात्याचे मंत्री असताना अपघात होऊ नये, म्हणून काय काय केले पाहिजे. याबाबतची ते अत्यंत दक्ष असतात. कालच आपल्या लोकसभेत वाढत्या रस्ते अपघाताबाबत त्यांनी चिंता व्यक्त केली. त्यासोबतच याबाबतची व्यथा मांडली म्हणून ही चर्चा अत्यंत महत्त्वाची आहे. आपल्या देशात कुठेही गेले, तरी रस्त्यावर वाहन चालवणाऱ्या बहुतेक वाहन चालकांना नियम न पाळण्यात मोठी बहादुरी वाटते. दुचाकी वर हेल्मेट न घालता गाडी चालवणे, त्यासोबतच सिमलचा दिवा लााल असताना न खासता आपली गाडी आहे. त्यापेक्षा दुप्पट वेगाने दामपती. त्यासोबतच मोटोमोट्या राजमागण (म्हणजे हायवेवर) वेग-मर्यादेपेक्षा जास्त वेगाने आपले वाहन सुसरते बेभाणपणे चालवणे. या आणि अशा बऱ्याच काही गोष्टी सर्रास आणि सर्वसाधारणपणे 70 ते 80 टक्के लोक करीत असतात. नियमाने चालतल्याच काय होते. याचा आम्हाला अनुभव नागपूर शहरात आला होता. लाल दिवा असताना आम्ही एकटचे लाल दिव्याचा सन्मान राखण्यासाठी दुचाकीवर उभे राहिलेले वाहन चालक होते. आमच्या मागून भराभर उजवी आणि डावीकडून वाहने येत होती आणि तेवढ्याच वेगाने जात होती. एका ओंटी वाल्याने आयी आमच्या जवळून जाताना, आमचा पायाच्या बोटावरून वाहन पुढे नेले आणि आम्ही जोरात ओरडल्यावर त्याने मागे पाहिले आणि तो ओंटी रिक्षावाला सरळ आम्हाला म्हणाला, क्या पगले जैसा खडा है? त्यानंतर समुद्री महामार्गाचा असाच अनुभव आमच्या अत्यंत जवळच्या मित्राने सांगितला. त्या महामार्गाची प्रशंसा करताना तो म्हणाला, काय मस्त रस्ता आहे, मी वार तासात औरंगाबाद म्हणजेच आताच्या संभाजीनगर वरून नागपूरला पोहोचलो. आम्ही त्याला न राहवून आमच्या गाडीचा वेग किती होता? तेव्हा तो म्हणाला आमची गाडी 150 ते 160 च्या खाली कधी आलीच नाही. आम्ही त्याला सहजच म्हटले की, त्या मार्गावर टिकटिकाणी जास्तीत जास्त 120 किमी. प्रतीतास पेक्षा वेगाने वाहन चालवू नये असे नियम आहेत. मग तुम्ही हा मूर्खपणा का केला. तेव्हा तो अगदी बेफिकीरपणे चालला. साहेब गाडी फिरनकी त्यात रस्ता रिकामा, मग माझी गाडी बैलगाडी सारखी चालवू की काय? ही दोन प्रातिनिधिक उदाहरणे म्हणून दिलेली आहेत. नितीनजी म्हणतात त्याप्रमाणे रस्त्यावर चालताना कोणीही कायद्याचे पालन करीत नाही. लोकांना कायद्याचा अजिबात धाक वाटत नाही. वाहने चालवताना कायदा मोडला तर दंडाच्या रकमेतही वाढ केली आहे. पण निदान महाराष्ट्रातील दंडाची रक्कम तरी दहा टक्केही वसूल होत नाही असे दिसते. कायद्याची अंमलबजावणी करण्यासाठी लोकशिक्षण अत्यावश्यक आहे, असे गडकरी म्हणतात. पण लोकशिक्षण कोणाला द्यावे, हा एक मोठाच प्रश्न आहे. कारण आता आपल्या देशातील दोन चांकी आणि चार चांकी वाहनांची संख्या इतकी वाढलेली आहे की, या वाहन चालकांना शिकवणे आणि नियमांचे पालन करण्यासाठी धीर टिकवणे. या गोष्टी जवळजवळ अशक्यप्राय आहेत. रस्ते अपघातात कोणालाही मरण येऊ नये. म्हणून आता आपल्या महाराष्ट्र सरकारने दुचाकीच्या मागे बसलेल्या लोकांनाही हेल्मेट घालणे बंधनकारक केलेले आहे. पण दुचाकी वर तीन किंवा साडेतीन लोक बसले असतील. तर त्यासाठी किमान चार हेल्मेट लागतील. हे चार हेल्मेट ठेवण्यासाठी मोठा पैला किंवा पोतेही लागेल. समजा ती व्यवस्थाही सरकारने केली. तरी त्यात धैलीतून ही हेल्मेट्स काढून डोक्यात घालून वापरयला कुणाला वेळ आहे. नितीन गडकरींचा अपघात झाल्याने आणि अपघाताबाबत संवेदनशील असतो, असे ते म्हणाले. मात्र आतापर्यंत पूर्ण प्रयत्न करूनही एक वर्षामध्ये 1.68 लाख लोक मृत्यूमुखी पडलेले आहेत. लोकप्रतिनिधी, माध्यमे आणि समाज यांच्या सहकार्याने हे प्रमाण कमी होऊ शकते. असा आशावाद नितीनजींनी व्यक्त केलेला आहे. पण यातील मेख अशी आहे की, आमच्या नागरिकांना नियम वगैरे पाळणे म्हणजे स्वतःची प्रतिष्ठा कमी झाल्याचा विषय वाटतो. देशातील कुठल्याही वर्तमानपत्रात अपघाताची बातमी नाही. असा दिवस शोधूनही सापडत नाही. अशी ही आपल्या देशातील रस्ते वाहतुकीची चर्चा आहे आणि देशाच्या रस्ते वाहतूक मंत्र्यांनी हसवून झाल्यासारखी मांडलेली व्यथा आहे. इति श्री नितीन गडकरी कथित अपघात पुराण संपूर्णम् !

न्यूमोनियाच्या आढाऩाविरुद्ध आरोग्याची नवी लढाई

मायक्रोबायोलॉजिस्ट लुई पाश्चर आणि जॉर्ज स्टर्नबर्ग यांनी शतकभरापूर्वी पहिल्यांदा ओळखलेला स्ट्रेप्टोकोकस न्यूमोनिया बॅक्टेरिया मानवजातीचा सर्वात मोठा शत्रू बनला आहे. दरवर्षी, न्यूमोनिया जगभरातील मृत्यूच्या प्रमुख कारणांपैकी एक आहे, विशेषतः कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेल्या देशांमध्ये जिथे आरोग्यसेवा मर्यादित आहे. भारतातील मृतांचा आकडा धक्कादायक असून दरवर्षी पाच वर्षांखालील 1,27,000 हून अधिक मृत्यू न्यूमोनियाने दगावतात. या वयोगटातील मृत्यूंपैकी हे प्रमाण 14 टक्के आहे. 12 नोव्हेंबर रोजी साजरा केला जाणारा जागतिक न्यूमोनिया दिन या मुलूंची आणि प्रतिबंधात्मक उपाययोजनांच्या तातडीच्या गरजेची आठवण करून देतो.

न्यूमोनियाचा भार भारतातील सर्वात असुरक्षित नागरिकांवर पडतो: मुले, वृद्ध, कुपोषित आणि तीव्र आजारांनी ग्रस्त असलेले. गर्दीच्या शहरांमधील हवेची खराब गुणवत्ता आणि स्वयंपकासाठी घन इंधनाचा वापर यामुळे हा बोजा वाढतो. मात्र, त्याचा भार केवळ रुग्णांवरच नाही तर त्यांच्या कुटुंबीयांवरही पडतो. वृद्ध रुग्णाच्या उपचारासाठी सरासरी 25.6 अमेरिकन डॉलर्स खर्च येतो आणि याशिवाय त्यांची उत्पादकताही या काळात कमी होते.

जोखीम लक्षात घेता कृती करण्याची अपरिहार्यता स्पष्ट आहे. देशभरात न्यूमोकोकल लसीकरणाच्या विस्तारामुळे लांबोे प्रकरणे रोखता येतील आणि पाच वर्षात आरोग्यसेवा खर्चांमध्ये 1 अब्ज अमेरिकन डॉलर्सपेक्षा जास्त बचत होईल. यामुळे प्रतिबंधक गुंतवणुकीचे वैधकीय आणि आर्थिक फायदे दोन्ही अधोरेखित होतात.

न्यूमोनियाचे ओझे

न्यूमोनिया हे चित्तेचे प्रमुख कारण आहे, विशेषतः पाच वर्षांखालील मुलांसाठी. 2015 मध्ये मध्य प्रदेश आणि उत्तर प्रदेश सरकार्वा राज्यांमध्ये दर 1000 मुलांमागे 500 पेक्षा जास्त प्रकरणे नोंदविली गेली, ज्यावरून असे दिसून येते की काही क्षेत्रांमध्ये हा भार तीव्र असू शकतो. 65 किंवा त्यापेक्षा जास्त वयाच्या प्रौढांमध्ये, न्यूमोनियाबद्दल माहिती मर्यादित आहे. स्ट्रेप्टोकोकस न्यूमोनिया समुदाय-अधिग्रहित न्यूमोनिया (सीएपी) चे प्रमुख कारण म्हणून ओळखले गेले आहे, जे जागतिक बॅक्टेरियाच्या न्यूमोनियाच्या सुमारे दोन तृतीयांश प्रकरणांसाठी जबाबदार आहे. याला कारणीभूत असलेल्या इतर रोगजनकांमध्ये क्लेबसिला न्यूमोनिया, स्ट्रॅफिलोकोकस ऑरियस, हेमोफिलस इन्फ्लुएन्झा प्रकार बी (एचआयबी) आणि श्वसन सिसिटिस्टा व्हायरस (आरएसव्ही) यांचा समावेश आहे, जो विशेषतः पाच वर्षांखालील मुलांना लक्ष्य करतो. या संसर्गाचे प्रमाण सामाजिक-आर्थिक आणि पर्यावरणीय घटकांच्या भरभराटीमुळे चालते जे एखाद्याच्या संसर्गाची संवेदनशीलता वाढवू शकतात आणि पुरेशी आणि वेळेवर काळजी घेण्यास मर्यादित करू शकतात.

सामाजिक-आर्थिक परिस्थिती भारतातील न्यूमोनियाच्या ओढ्याला खोलवर आकार देते. दारिद्र्यामुळे आरोग्यसेवा, पौष्टिक अन्न आणि योग्य निवार मिळणे मर्यादित होते - हे सर्व संसर्ग रोखणाऱ्या चांगल्या रोगप्रतिकारक शक्तीसाठी आवश्यक आहे. कमी सामाजिक-आर्थिक स्थिती असलेल्या बहुतेक घरांमध्ये गर्दी आणि अस्वच्छता आहे, अशा कुटुंबातील लोक अनेकदा खराब हवेशीर घरांमध्ये राहतात, जिथे श्वसन संक्रमण पसरण्याची शक्यता जास्त असते.

अनेक गरीब कुटुंबे अजूनही स्वयंपाक आणि उष्णतेसाठी लाकूड किंवा शेण यासारख्या घन इंधनावर अवलंबून असल्याने हा धोका वाढला आहे, ज्यामुळे बालपणातील श्वसन संसर्गाचे प्रमाण दुप्पट

होते आणि जागतिक स्तरावर पाच वर्षांखालील मुलांमध्ये न्यूमोनियाच्या मृत्यूचे प्रमाण 44 टक्के आहे. शैक्षणिक पातळी, विशेषतः आई किंवा प्राथमिक काळजीवाहक, आरोग्य जागरूकता आणि आरोग्यसेवा शोधण्याच्या वर्तणुकीवर परिणाम करते. कमी शिक्षित काळजीवाहकास लवकर लक्षणे दिसू शकत नाहीत किंवा लर्सीच्या उपलब्धतेबद्दल माहित नसते, ज्यामुळे आरोग्य सुविधांमध्ये अहवाल देण्यास लागणारा वेळ उशीर होतो, ज्यामुळे मृत्यू दर वाढतो. ग्रामीण भागात जेथे आरोग्य सेवा मर्यादित आहेत आणि आरोग्य शिक्षण प्रकल्पांमध्ये प्रवेश करणे कठीण आहे तेथे हे अधिक पाहिले जाऊ शकते.

कमी सामाजिक-आर्थिक स्थिती असलेल्या बहुतेक घरांमध्ये गर्दी आणि अस्वच्छता आढळून येते.

आरोग्याच्या पायाभूत सुविधांमधील गंभीर नुट्यांमुळे भारतातील न्यूमोनियाचा सामना करण्याची समस्या आणखी वाढली आहे. लॉजिस्टिक समस्या आणि अज्ञानामुळे लसींचे कव्हेरज तुटपुंजे आहे. ग्रामीण आणि देशातील इतर वंचित भागात न्यूमोनियाच्या उपचारांसाठी आवश्यक असलेल्या कुशल आरोग्य कर्मचारी आणि ऑक्सिजन थेरेपी युनिट्सह प्रमुख वैद्यकीय उपभोग्य वस्तूंची कमतरता आहे. अ‍ॅटीमाइक्रोबियल रेपिडटेस्ट (एमएमआर) ही समस्या आणखीनच बिकट बनवते, कारण प्रतिरोधक रोगजंतूमुळे रुग्णालयात जास्त काळ वास्तव्य होऊ शकते आणि परिणामी महागड्या ब्रॉड-स्पेक्ट्रम अ‍ॅंटीबायोटिक्सचा वापर होऊ शकतो, ज्यामुळे मृत्यू दर आणि आरोग्यसेवेचा खर्च वाढतो. न्यूमोनियाला या सततचा धोक्याविरुद्ध लवचिकता निर्माण करण्यासाठी आरोग्य प्रवेश, सार्वजनिक शिक्षण, पोषण कार्यक्रम, स्वच्छ स्वयंपाक तंत्रज्ञान आणि एएमआर नियंत्रण प्रयत्नांमध्ये लक्षित गुंतवणुकीची आवश्यकता असेल.

प्रौढांची लसीकरणामध्ये भूमिका

भारतात बहुसंख्य लोकांसाठी लसीकरण हे लहान मुलांच्या लसीकरणसारखाच आहे. तथापि, वृद्ध लोकसंख्येमध्ये, न्यूमोनियामुळे होणारा मृत्यू इतका सामान्य आहे की त्याला बऱ्याचदा "मृत्यूचा कॅण्टन" म्हटले जाते आणि हे सिद्ध झाले आहे की न्यूमोकोकल लसीकरण न्यूमोनियाच्या प्रकरणांच्या मोठ्या उपसंचातील तीव्रतेला प्रतिबंधित करते किंवा कमी करते. तथापि, इंडो-पॅसिफिकमधील लसीकरणसंदर्भात 2010 ते 2020 दरम्यान संशोधन लेखांचे सर्वेक्षण केलेल्या पुनरावलोकनात असे आढळले आहे की भारतातील प्रौढ न्यूमोकोकल लसीकरण दर या प्रदेशात सर्वात कमी आहे.

हे न्यूमोकोकल लर्सीसाठी विशिष्ट नाही आणि भारतातील प्रौढ लसीकरण दर अत्यंत कमी असलेल्या व्यापक प्रवृत्तीचे प्रतिबिंब आहे. 2020 मध्ये प्रकाशित झालेल्या साहित्य सर्वेक्षणात असे आढळले आहे की भारतात प्रौढ लसीकरणाचे कव्हेरज "नागण्य" आहे, ज्यात मुख्य अडथळा म्हणजे राष्ट्रीय प्रौढ लसीकरण मार्गदर्शक तत्त्वांचा अभाव.

इंडो-पॅसिफिक मधील लसीकरणासंदर्भात २०१० ते २०२० या कालावधीत संशोधन लेखांचे सर्वेक्षण केलेल्या पुनरावलोकनात असे आढळले आहे की भारतातील प्रौढ न्यूमोकोकल लसीकरण दर या प्रदेशात सर्वात कमी आहे.

इतिहासात प्रथमच लॉगिटयूडिनल एजिंग स्टडी इन इंडिया (एलएएसआय) 2017-18 ने संपूर्ण भारतातील वृद्ध प्रौढांच्या (45 वर्षांवरील) लसीकरण कव्हेरजची आकडेवारी गोळा केली. या सर्वेक्षणात समाविष्ट असलेल्या चार श्रेणींमध्ये म्हणजे इन्फ्लुएन्झा, न्यूमोकोकल, टायफॉइड आणि हिपॅटायटीस बी लस या चार श्रेणींमध्ये 45 वर्षांवरील उत्तरदात्यांचे प्रमाण 1.5 टक्के होते. आकृती 1 दर्शविते की, न्यूमोकोकल लसीकरणात वृद्ध पुरुष आणि स्त्रिया या दोन्ही वयोगटांमध्ये सर्वात कमी कव्हेरज आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या (डब्ल्यूएनएओ) बुलेटिनमध्ये 2022 मध्ये प्रकाशित झालेल्या विश्लेषणात असे दिसून आले आहे की पुरुष, शहरी रहिवासी, श्रीमंत कुटुंब, अधिक वर्षांचे शालेय शिक्षण, विद्यमान वैद्यकीय परिस्थिती आणि गतिहीन वर्तन हे सर्व लस घेण्याचे महत्त्वपूर्ण भविष्यवर्तक होते. वृद्ध लोकांमध्ये न्यूमोनियासारख्या लस-प्रतिबंधित परिस्थितीचा उच्च सामाजिक आणि आर्थिक खर्च लक्षात घेता, अशा कमी लसीकरण कव्हेरजवर त्वरित धोरणात्मक लक्ष देण्याची आवश्यकता आहे.

देशावर होणारा आर्थिक परिणाम

न्यूमोनियाचा आरोग्यावर होणारा परिणाम याशिवाय, कुटुंबे आणि आरोग्य व्यवस्था या दोन्हींवर आर्थिक बोजा पडतो. उपचारांचा थेट खर्च मोठा आहे. त्यामध्ये रुग्णालयात दाखल करणे, औषधोपचार, निदान आणि इतर आरोग्य सेवांचा समावेश आहे. 2014 च्या अभ्यासानुसार लोकसंख्याशास्त्रीय वैशिश्यांशी जुळवून घेतल्यानंतर व्हॅटिएटेरशी संबंधित न्यूमोनिया (व्हीएपी) साठी 249,199 रुपये खर्च येत असल्याचा अंदाज आहे. 2024 च्या दुसऱ्या अभ्यासानुसार, समुदाय-अधिग्रहित न्यूमोनिया (सीएपी) ची किंमत सुविधांमध्ये वेगवेगळी होती, खाजगी रुग्णालयांमध्ये सरासरी 210,862 रुपये आणि अंतर्गत उपचारासाठी सरकारी रुग्णालयांमध्ये 5,575 रुपये खर्च येत असून, तसेच खाजगी मध्ये 4,121 रुपये आणि बाह्यरुग्ण उपचारांसाठी सरकारी सुविधांमध्ये 200 रुपये खर्च अपेक्षित आहे.

उत्पादकता कमी होणे, काळजी घेणाऱ्यांवरचा भार आणि आर्थिक ताण विशेषतः कमी उत्पन्न असलेल्या कुटुंबांवरील आर्थिक ताण यासारख्या अप्रत्यक्ष खर्चांमुळे आर्थिक फटका आणखी वाढतो. सीएपी रुग्णांना दीर्घकाळ खोकला आणि थकवा जाणवला, रुग्णालयात दाखल झालेले रुग्ण सरासरी 16 दिवस गैरहजर होते आणि रुग्णालयात दाखल नसलेले रुग्ण नऊ दिवस गैरहजर होते. ९५ टक्के रुग्णांना बरे होताना कुटुंबीय, मित्र आणि काळजीवाहकांच्या मदतीची आवश्यकता होती. सार्वजनिक सुविधांमध्ये उपचार घेत असलेल्या मुलांची काळजी घेणाऱ्यांमध्ये 77 टक्के लोकांनी काम गमावल्याची नोंद केली गेली, तर खाजगी रुग्णालयांमध्ये 26 टक्के लोकांनी काम गमावले. न्यूमोनिया झालेल्या मुलांसह ग्रामीण आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या कुटुंबांवर प्रचंड आर्थिक ताण पडत असल्याने अनेकांना खर्च भागविण्यासाठी बाह्य आर्थिक मदतीवर अवलंबून राहावे लागते.

2023 मध्ये झालेल्या संशोधनात एकूण आर्थिक बोजा आणि विविध क्षेत्रांतील प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष खर्चात फरक दिसून आला. उदाहरणार्थ, पुण्यात

न्यूमोनियाचा आर्थिक बोजा थेट खर्च जास्त असतो, तर चेन्नईत अप्रत्यक्ष खर्च हा प्रमुख घटक आहे. मर्यादित आरोग्य विमा संरक्षणामुळे ही विषमता आणखी वाढली आहे. प्रतिबंधात्मक उपायामुळे हा ताण लक्षणीयरीत्या कमी होऊ शकतो.

हवेची गुणवत्ता सुधारण्याच्या उद्देशाने धोरणे या रोगाचा आर्थिक बोजा आणखी कमी करू शकतात. सवलतीच्या सेवा, विमा संरक्षण आणि अधिक परवडणारे खाजगी काळजी पर्याय प्रदान करून थेट खर्च कमी केला जाऊ शकतो, तर ताण कमी करण्यासाठी काळजीवाहू समर्थन आणि सामाजिक लक्षणांवाा मजबूत करून अप्रत्यक्ष खर्च कमी केला जाऊ शकतो.

२०१७ मध्ये सार्वत्रिक लसीकरण कार्यक्रम (युआयपी) आणि मिशन इंद्रधनुष्य अंतर्गत न्यूमोकोकल कॉन्ज्युगेट लस (पीसीव्ही) च्या अंमलबजावणीद्वारे भारताने न्यूमोनियाचा सामना करण्यात महत्त्वपूर्ण प्रगती केली आहे. 2022 पर्यंत, 83 टक्के बाळांना पीसीव्हीचे लसीकरण केले गेले, ज्यामुळे देशाची बाधिलकी दिसून आली. या प्रयत्नांमुळे पाच वर्षांखालील मुलांचा मृत्यू दर कमी झाला आहे, जो 2014 मध्ये प्रति 1,000 मुलांमागे 45 वरून 2020 मध्ये 32 पर्यंत घसरला आहे

राष्ट्रीय आरोग्य अभियान आणि देशांतर्गत अर्थसंकल्पातील तरतूद, तसेच गावी आणि बिल अँड मेलिंडा गेट्स फाऊंडेशन सारख्या आंतरराष्ट्रीय देणगीदारांकडून मिळणारा निधी यामुळे एकूणच निधी वाढला आहे.

डिसेंबर 2020 मध्ये, सीएम इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडियाने न्यूमोसिल हा स्वदेशी विकसित पहिला पीसीव्ही देखील बाजारात आणला, ज्यामुळे या आजाराची परवडणारी क्षमता वाढली. इंडियन अ‍ॅकॅडमी ऑफ पेंडियाट्रिक्स (आयपीए) आणि इंडियन कौन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च सारख्या अग्रगण्य संस्थांकडे न्यूमोनियाचे निदान आणि व्यवस्थापन करण्यासाठी ठोस मार्गदर्शक तत्त्वे आहेत, जेणेकरून प्रॅट-लाइन हेल्थकेअर प्रदाते हे सार्वजनिक आरोग्य आव्हाने हाताळण्यासाठी सुसज्ज असतील. हे स्वागतार्ह बदल असूही आढाणे आहे आणि चर्चा केल्याप्रमाणेच कायम आहेत. ग्रामीण भागात लसीकरणाचे प्रमाण कमी असून न्यूमोनिया प्रतिबंधाबाबत जनजागृती करणे गरजेचे आहे. त्यामुळे या उपक्रमांसाठी निधी मिळणे अत्यंत गरजेचे आहे.

राष्ट्रीय आरोग्य अभियान आणि देशांतर्गत अर्थसंकल्पातील तरतूद, तसेच गावी आणि बिल अँड मेलिंडा गेट्स फाऊंडेशन सारख्या आंतरराष्ट्रीय देणगीदारांकडून मिळणारा निधी यामुळे एकूणच निधी वाढला आहे. इंटिग्रेटेड डिजीन सव्हॅन्स प्रोग्रॅम (आयडीएसपी) सारख्या प्रणालींद्वारे सुरू असलेले मॉनिटरिंग हे सुनिश्चित करण्यासाठी महत्त्वपूर्ण आहे की भात परिस्थितीशी जुळवून घेऊ शकेल आणि पुढे जाऊ शकेल.

भविष्यात निमोनियावर मोठ्या प्रमाणात नियंत्रण मिळवायचे असेल, तर लहान मुले आणि ज्येष्ठ नागरिक या दोघांनाही मोठ्या प्रमाणात लसीकरण करण्याची गरज भासेल. याशिवाय स्वच्छ हवा आणि उच्च आरोग्य सेवाही महत्त्वाच्या आहेत. भारतातील सर्वात असुरक्षित लोकांमध्ये निमोनियामुळे होणारे मृत्यू कमी करण्यासाठी प्रौढ लसीकरण, सामाजिक संरक्षण योजना आणि परवडणारे उपचार यामध्ये गुंतवणूक करणे ही काळाची गरज आहे. एका वेळी एक पाऊल उचलून आपण हा आजार लक्षणीयरीत्या कमी करू शकतो.

वयाच्या 21 व्या वर्षी लग्न: कायदेशीर वय वाढल्याने आरोग्यावर चांगला परिणाम होईल का?

आणि अपुरी प्रसूतीपूर्व काळजी होऊ शकते.

लवकर किंवा किशोरवयीन गर्भधारणा, विशेषतः 18 वर्षांखालील नवधंधूसारी, समस्या होण्याचा मोठा धोका असतो. अशा स्त्रियांना मातामृत्यू दराचा (MMR) धोका वाढतो आणि त्या कमी वजनाच्या किंवा अकाली बाळांना जन्म देतात.

कार्यदेशीर वय वाढवण्याच्या वकिलांचा असा युक्तिवाद आहे की पहिल्या बाळाच्या जन्माचे वय वाढवल्याने आरोग्यावर चांगला परिणाम होतो. ज्येष्ठ माता मातृत्वशी संबंधित आढाऩांचा सामना करण्यासाठी मानसिक आणि शारीरिकदृष्ट्या तयार असतात. अशा परिस्थितीत, ते गर्भधारणेशी संबंधित जोखीम अधिक चांगल्या प्रकारे व्यवस्थापित करू शकतात. पण वयाच्या 35 व्या वर्षानंतर पुन्हा धोका वाढण्याची शक्यता असते. इतकेच नाही तर लग्नाला विरलंब झाल्यास स्त्रीला तिचे शिक्षण पूर्ण करण्याची संधी मिळते. अशा परिस्थितीत, आरोग्याशी संबंधित समस्यांविषयी जागरूकता वाढवणे आणि आरोग्य सेवेची अधिक चांगली उपलब्धता साध्य करणे शक्य आहे. केवळ या प्रकरणात आपण चांगले आरोग्य प्राप्त करू शकता.

टीकाकार म्हणतात की हे इतके सोपे नाही. मातेचे आरोग्य हे दर्जेदार आरोग्यसेवा, योग्य पोषण आणि पुरुरूप्यादक समस्यांवरील तपशीलवार ज्ञान यावर देखील अवलंबून असते. या चिंतांमध्ये भारत अजूनही मागे आहे, विशेषतः ग्रामीण क्षेत्रात. जोपर्यंत शिक्षण तसेच आरोग्यसेवेच्या पायाभूत सुविधा वाढवल्या जात नाहीत तोपर्यंत विवाहाचे कायदेशीर वय वाढवण्याच्या निर्णयामुळे समाजातील वंचित घटकांना फायदा होणार नाही. वयाच्या 21 व्या वर्षी लग्न करणाऱ्या स्त्रीला पुरेशा आरोग्य सुविधा न मिळाल्यास, वयाच्या 18 व्या वर्षी लग्न करणाऱ्या स्त्रीइतकाच धोका तिला तिच्या आरोग्यासाठी असेल.

तर्षण स्त्रियांच्या जीवनावर परिणाम करणारा एक महत्त्वाचा पैलू शिक्षणाशी संबंधित आहे. लवकर लग्न होणे हे मुलींनी शाळा सोडण्याचे सर्वात सामान्य कारण असल्याचे म्हटले जाते. या कायद्याचे समर्थक म्हणतात की उशिरा विवाह केल्याने मुलींना त्यांचे शिक्षण पूर्ण करण्याची संधी मिळेल. ते काही कौशल्ये आत्मसात करू शकतील आणि कमावित कामगार वर्गाचा भाग बनू शकतील. कामगार वर्गाचा भाग बनल्याने अधिक आर्थिक स्वातंत्र्य मिळेल. विविध अभ्यासातून असे दिसून आले आहे की उच्च शिक्षण घेतलेल्या स्त्रिया गर्भनिराकरण

वापरण्याची शक्यता जास्त असते. त्याचप्रमाणे, ते बाळाच्या जन्मापूर्वी त्यांच्या आरोग्याबद्दल आणि कुटुंब नियोजनाबद्दल माहितीपूर्ण निर्णय घेतात.

आणि हे सिद्ध करण्यासाठी डेटा आहे. नॅशनल फॅमिली हेल्थ सर्व्हे-5 च्या नुसार माध्यमिक किंवा उच्च शिक्षण घेतलेल्या महिलांचे लग्न मोठ्या वयात केले जाते. उशीरा लग्न करणाऱ्या महिलांना कमी मुले हवी असतात आणि ते आरोग्य सेवांचा अधिक वापर करून त्यांच्या आरोग्यासाठी लाभ कमावतात. अशा महिला देखील कामाच्या ठिकाणी समीपल होण्याची शक्यता जास्त असते. 2019-20 मध्ये 15-59 वर्षे वयोगटातील महिलांमध्ये कामगार शक्ती सहभाग दर (LFPR) 32.3 टक्के होता. हे प्रमाण पुरुषांच्या तुलनेत 81.2 टक्के कमी आहे. विवाहाचे वय वाढवल्याने अनेक सकारात्मक परिणाम होऊ शकतात आणि LFPR देखील वाढू शकतो. आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना (ILO) असा युक्तिवाद आहे की कामाच्या ठिकाणी महिलांच्या प्रवेशाशी संबंधित इतर काही मुद्दे देखील महत्त्वाची भूमिका बजावतात. सामाजिक नियम, आर्थिक परिस्थिती आणि शिक्षण देखील यात महत्त्वाची भूमिका बजावतात.

या कायद्याचे अनेक अन्वेषित परिणाम होऊ शकतात असे टीकाकारांचे म्हणणे आहे. तरीही कुटुंबे कायद्याचे उल्लंघन करून 21 वर्षांखालील मुलींचे लग्न अनयोचित करतील. हे विशेषतः ग्रामीण भागात खरे आहे, जिथे लवकर लग्न करण्याचा दबाव असतो. अशा परिस्थितीत, हा नवीन कायदा 18 ते 21 वर्षे वयोगटातील प्रौढांमधील सहमतीच्या संबंधांना देखील गुन्हा ठरवेल, समाजाच्या एक नवीन समस्या निर्माण करेल आणि कमी वयात लग्न करण्याच्या कारणांकडे दुर्लक्ष करेल. या कायद्याच्या नावाखाली काही कुटुंबे वेगवेगळ्या जाती किंवा पंथांमधील विवाह रोखण्यासाठीही काम करतील. अशा परिस्थितीत महिलांसाठी उपलब्ध असलेले पर्याय आणखी कमी केले जातील.

कोणत्याही कायदेशीर सुधारणांसाठी त्या कायदेशीर सुधारणांची अंमलबजावणी ही अनिपरीक्ष्य असते. अनेक दशकांपूर्वी बालविवाहावर बंदी घालण्यात आली होती. परंतु ग्रामीण आणि आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या भागात ते अजूनही प्रचलित आहे. नॅशनल फॅमिली हेल्थ सर्व्हे-5 च्या अहवालानुसार, 18 वर्षांखालील चारपैकी एका महिलेचे लग्न हे बेकायदेशीर असले तरीही केले जाते. मोठ्या नमुना सर्वेक्षणातील या माहितीपैकी, 2021 मध्ये बालविवाहाची 1050 प्रकरणे आढळली. ही संख्या खूप कमी आहे कारण यापेक्षा जास्त बालविवाहाचे प्रमाण आहे.

तेव्हा कॉमनमॅन (सीएम) होतो, आता मी डेडिकेटेड टू कॉमनमॅन (डीसीएम) - शिंदे

■ मुंबई

आज झालेल्या शपथविधीनंतर मंत्रालयात पहिली मंत्रिमंडळ बैठक संपन्न झाल्यावर उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी हिंदूहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे यांच्या पूर्णाकृती पुतळ्याला भेट देऊन माल्यापूंग करून त्यांचे अभिवादन केले. त्यानंतर त्यांनी बाळासाहेब भवनात आयोजित पत्रकार परिषदेत बोलताना सांगितले की, ऐतिहासिक शपथविधी आज पार पडला. राज्यात बाळासाहेबांच्या विचारांचं सरकार स्थापन झाले आहे. अडीच वर्षात राज्याला नविकासाकडे घेऊन जाणारे सरकार आपले ठरले. महाराष्ट्राचे नेतृत्व करण्याची संधी मिळणं हे माझे भाग्य समजतो. पंतप्रधान नरेंद्र मोदींना मी धन्यवाद देतो. अडीच वर्षात केंद्राचंही राज्याला मोठे पाठबळ मिळाले. लाडक्या बहिर्णांचे विशेष अभिनंदन करतो. त्यासोबतच मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीसांचे मनापासून अभिनंदन करतो. अजितदादांचे देखील मोठे योगदान मिळाले. अडीच वर्ष

दोन्ही नेत्यांची साथ मिळाली. राज्यात वेगवान सरकारची कारकीर्द यशस्वी ठरली. सरकारने केलेल्या कामामुळे जनतेचं बहुमत मिळालं. मुख्यमंत्री असताना मी कार्यकर्ता म्हणून काम केलं. यापुढे देखील मी कार्यकर्ता म्हणून काम करणार. जेव्हा मी CM होतो तेव्हा मी Common Man समजत होते. पण आता मी DCM आहे. आता माझी जबाबदारी मुख्यमंत्र्यांसोबत काम करण्याची आहे. म्हणजेच Dedicated to Common Man. यापुढे आम्ही एक टीम म्हणून काम करणार. मी मुख्यमंत्री असताना अजित पवार आणि देवेंद्र फडणवीस यांनी जशी मदत केली तशीच मदत मी आता त्यांना करणार. त्यांना माझे पूर्ण सहकार्य आणि पूर्ण पाठिंबा असणार आहे, असे एकनाथ शिंदे म्हणाले.

बावनकुळे यांच्यासह सहा सदस्यांची विधान परिषदेची आमदारकी रद्द

■ मुंबई

भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष चंद्रशेखर बावनकुळे यांच्यासह एकूण सहा विधानपरिषद सदस्यांची आमदारकी रद्द करण्यात आली. संबंधित सहाही विधान परिषद सदस्य हे आता विधानसभेच्या निवडणुकीत निवडून आल्याने महाराष्ट्र विधिमंडळ सचिवालयाने हा निर्णय घेतला आहे. चंद्रशेखर बावनकुळे यांच्यासह नागपूरचे प्रवीण दटके, आमरथा पाडवी, राजेश विटेकर, रमेश कराड आणि गोपीचंद पडळकर हे विधान परिषदेचे सदस्य होते. हे सर्व 2024 च्या विधानसभेच्या निवडणुकीत

निवडून आले आहेत. ते आता विधानसभेत दाखल होणार आहेत. भाजपचे चंद्रशेखर बावनकुळे कामटी विधानसभेतून निवडणूक जिंकले. तर भाजपचे गोपीचंद पडळकरांनी जत विधानसभा मतदारसंघातून बाजी मारली. भाजपचे प्रवीण दटके यांनी नागपूर मध्य विधानसभेतून तर भाजपचे रमेश कराड यांनी लातूर ग्रामीण विधानसभा मतदारसंघातून निवडणूक जिंकली. शिंदे गटाचे आमरथा पाडवी, राजेश विटेकर, रमेश कराड आणि गोपीचंद पडळकर हे विधान परिषदेचे सदस्य होते. हे सर्व 2024 च्या विधानसभेच्या निवडणुकीत

देवेंद्रपर्वाला सुरुवात

एकनाथ शिंदे आणि अजित पवारांनी घेतली उपमुख्यमंत्रीपदाची शपथ

■ मुंबई

आझाद शपथविधीनंतर देवेंद्र फडणवीस यांच्या नवीन पर्वाला सुरुवात झाली आहे. पुन्हा एकदा चॅलेज देऊन देवेंद्र फडणवीस निर्विवादपणे मुख्यमंत्री झालेले आहेत. महायुतीला दणदणीत बहुमत मिळाल्यावर मुख्यमंत्रीपदासाठी एकनाथ शिंदे पुन्हा प्रयत्नशील होते. २०२२पासून दिल्लीतील भाजप नेतृत्वाशी वाढलेली जवळीक शिंदेसाठी आशादायक होती. गेला आठवडाभर शिंदे यांनी त्यादृष्टीने पुरेपूर प्रयत्न केले. मात्र, भाजपचे १३२ आमदार निवडून आल्यानंतर भाजपा श्रेष्ठिनाही फडणवीस यांच्या निवडीशिवाय पर्याय उरला नाही. दिल्लीत झालेल्या महायुतीच्या प्रमुख नेत्यांच्या बैठकीत भाजपच्या नेतृत्वाने शिंदे यांना स्पष्टपणे तसे कळवले होते. त्यावर बुधवारी शिक्कामोर्तब करण्यात आले. दरम्यान, आज शपथविधीचा दिवस. राज्याला आज नवं सरकार मिळणार आहे. तर एकनाथ शिंदेही आता उपमुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेण्यास राजी झाले. देवेंद्र फडणवीस यांनी तिसऱ्यांदा मुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेतली असून अजित पवारांनी सहाव्यांदा आणि एकनाथ शिंदेंनी पहिल्यांदा उपमुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेतली आहे. राज्यात आता देवेंद्रपर्वाला सुरुवात झाली आहे.आझाद मैदानावर महायुती सरकारचा ‘महा’शपथविधी सोहळा पार पडला. देवेंद्र फडणवीस यांनी तिसऱ्यांदा मुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली. दरम्यान नव्या सरकारमध्ये देखील जुनाच पॅटर्न कायम ठेवण्यात आला आहे. नव्या सरकारमध्ये एक मुख्यमंत्री आणि दोन उपमुख्यमंत्री असणार आहेत. देवेंद्र फडणवीस

यांनी मुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली. मात्र एकनाथ शिंदे हे उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेणार का याबाबत मोठा सस्पेन्स निर्माण झाला होता. शपथविधी सोहळ्याला अवघे काही तास शिल्लक असेपर्यंत हा सस्पेन्स कायम होता. मात्र भाजप नेते आणि शिवसेना आमदारांच्या मणधणीला यश आलं. अखेर एकनाथ शिंदे यांनी नव्या सरकारमध्ये उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली आहे.

2022 मध्ये एकनाथ शिंदे यांनी शिवसेनेतून उठाव केला. एकनाथ शिंदे यांच्या उठावानंतर महाविकास आघाडी सरकार अल्पमतात आल्यानं उद्भव ठाकरे यांना मुख्यमंत्रिपदाचा राजीनामा द्यावा लागला होता. त्यानंतर एकनाथ शिंदे हे भाजपच्या पाठिंब्यावर मुख्यमंत्री बनले. तर पक्षादेश स्विकारत देवेंद्र फडणवीस यांनी उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली होती. मात्र आता 2024 ला राज्यात महायुतीला प्रचंड बहुमत मिळालं. भाजप हा सर्वात मोठा पक्ष ठरला. त्यानंतर आता नव्या सरकारमध्ये देवेंद्र फडणवीस यांनी मुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली आहे. तर एकनाथ शिंदे यांनी उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली आहे. सुरांकडून मिळालेल्या माहितीनुसार एकनाथ शिंदे हे गृहमंत्रिपदासाठी आग्रही होते, तर दुसरीकडे भाजप देखील गृहमंत्रिपदासाठी इच्छूक आहे.

मुख्यमंत्री फडणवीसांची पहिली स्वाक्षरी वैद्यकीय मदतीच्या फाईलवर
पुण्याच्या रुग्णाला पाच लाखांची मदत

मुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेतल्यानंतर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या पहिल्याच मंत्रिमंडळ बैठकीपूर्वी मुख्यमंत्र्यांनी पहिली स्वाक्षरी मुख्यमंत्री सहाय्यता निधीच्या फाईलवर केली. पुणे येथील रुग्ण चंद्रकांत शंकर कुन्हाडे यांना पाच लाखांची मदत मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहायता निधीतून देण्याचे निर्देश त्यांनी फाईलवर दिले आहेत. चंद्रकांत कुन्हाडे यांच्या पत्नीने बोन मॅरी ट्रान्सप्लंट उपचारासाठी मुख्यमंत्री सहाय्यता निधीतून अर्थसहाय्य देण्याची विनंती केली होती.

मात्र आता एकनाथ शिंदे यांच्या मणधणीला यश आलं असून एकनाथ शिंदे यांनी उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली आहे.

7 डिसेंबरला विधिमंडळाचे विशेष अधिवेशन
ज्या योजना जाहीर केल्या त्या सुरुच राहणार आहेत-फडणवीस

■ मुंबई

मी मंत्रालय आणि विधीमंडळ वार्ताहर संघाचे आभार मानतो की आपण शपथविधीनंतर मला निमंत्रित केलं आणि आपण सर्वांनी माझं स्वागत केलं आणि सत्कार केला याबद्दल मी आभार मानतो. आपला हा संघ राज्याच्या संपूर्ण लोकशाहीचा महत्त्वाचा स्तंभ आहे. विधीमंडळातून राज्याचा कारभार चालतो तो योग्य प्रकारे चालला आहे की नाही हे सांगण्याचं काम तुम्ही समळे करत असता असं मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी म्हटलं आहे. चुका झाल्यास ती निदर्शनास आणून देता, कधी कधी अशाही गोष्टी असतात की ज्या आम्हाला माहीत नसतात त्या जनतेपर्यंत पोहचतात, त्यानंतर आम्हाला या सांगल्यावर उत्तर द्यावं लागतं. एकनाथ शिंदेंच्या नेतृत्वातून महायुतीचं सरकार हे गतिशील असं सरकार होतं. आज आमची जी जाहिरात होती ती महाराष्ट्र आता थांबणार नाही. त्याबाबत मला विचारलं की महाराष्ट्र आता थांबणार नाही म्हणजे काय त्यावर मी सांगितलं की महाराष्ट्राच्या विकासाने मागच्या अडीच वर्षांत गती घेतली आहे. ही गती आता तशीच पुढे नेऊ. आता महाराष्ट्र थांबणार नाही. पायाभूत क्षेत्र, सामाजिक क्षेत्र, उद्योग क्षेत्र प्रत्येक क्षेत्रात महाराष्ट्र अग्रणी राहिल असं मी आपल्याला सांगू इच्छितो असं देवेंद्र फडणवीस यांनी म्हटलं आहे.

या शपथविधी सोहळ्यासाठी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी, केंद्रीय गृहमंत्री अमित शाह यांच्यासोबत इतर केंद्रीय मंत्री उपस्थित आहेत. तब्बल 22

आलं होतं. देवेंद्र फडणवीस यांनी तिसऱ्यांदा मुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली तर एकनाथ शिंदे यांनी उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली आहे. आता इतर मंत्री कधी शपथ घेणार? कोणाला कोणतं खातं मिळणार याबाबत उत्सुकता शिगेला पोहोचली आहे.

ज्येष्ठ भाजप नेते मधुकरराव पिचड यांचे निधन

■ नाशिक

भाजप ज्येष्ठ नेते मधुकर पिचड यांचे निधन वयाच्या 84 व्या वर्षी निधन झाले आहे. मागील दीड महिन्यांपासून नाशिक येथील रुग्णालयात पिचड यांच्यावर उपचार सुरू होते. आज पिचड यांची प्रकृती आणखी खालावली. ब्रेनस्ट्रोक आल्याने पिचड यांना नाशिक येथील नाईन पल्स रुग्णालयात उपचारासाठी दाखल केले होते. उपचारादरम्यान पिचड यांचे निधन झाले.

2019 च्या विधानसभा निवडणुकीमध्ये पिचड यांनी राष्ट्रवादीची साथ सोडून भाजपमध्ये प्रवेश केला होता. देवेंद्र फडणवीस यांच्या उपस्थितीत पिचड यांनी आपल्या मुलासह प्रवेश केला होता.

राष्ट्रवादी काँग्रेसचे ज्येष्ठ नेते तथा माजी प्रदेशाध्यक्ष मधुकरराव पिचड यांचे पुत्र माजी आमदार वैभव पिचड यांनी भाजपमध्ये प्रवेश केला होता. मुलाच्या इच्छेखालत आपण भाजपमध्ये जात आहोत, असे सांगून मधुकरराव पिचड

देखील भाजपमध्ये दाखल झाले होते. मधुकर पिचड राजकीय कारकिर्दीच्या सुरवातीपासून ते राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाचे सदस्य आहेत. शरद पवार यांनी राष्ट्रवादी स्थापन केली, तेव्हापासून मधुकरराव पिचड त्यांच्याबरोबर होते. त्यांनी राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाचे महाराष्ट्राचे अध्यक्ष म्हणून काम पाहिले होते.. 1999, 2004, 2009, असे सलग तीनदा राष्ट्रवादी काँग्रेसमधून निवडून आले.

यानंतर त्यांनी 2014 मध्ये त्यांचे पुत्र वैभव पिचड यांना अकोले मतदारसंघात राजकीय वारसदार म्हणून उतरवले. मधुकर पिचड आणि त्यांचा मुलगा वैभव पिचड यांनी 2019 मध्ये भारतीय जनता पक्षात प्रवेश केला. मधुकरराव पिचड यांचे सत्तेतील राजकीय प्रवास प्रदीर्घ, असा राहिलाय. माजी कॅबिनेट मंत्री राहिलेले मधुकरराव पिचड 1980 ते 2009 पर्यंत अकोले विधानसभा मतदारसंघातून महाराष्ट्र विधानसभेचे सदस्य म्हणून काम केले. मार्च 1995 ते जुलै 1999 या काळात ते महाराष्ट्र विधानसभेचे विरोधी पक्षनेते होते. 1980, 1985, 1990, 1995 या चार पंचवार्षिकमध्ये सलग भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसकडून अकोले विधानसभा मतदारसंघातून निवडून गेले. या काळात त्यांना आदिवासी, आदिवासी विकास, दुग्धविकास, प्रवास विकास, पशु संवर्धन आणि मत्स्यव्यवसाय मंत्रालयात काम पाहिले होते.

राज्यसभेत काँग्रेस खासदाराच्या सीटखाली नोटांचे बंडल; चौकशीचे आदेश

■ नवी दिल्ली

संसदेच्या हिवाळी अधिवेशनाचा आज 10 वा दिवस आहे. मात्र आजचा दिवस काँग्रेस खासदाराच्यासीटखाली नोटांचं बंडल आढळल्यावरून प्रचंड गाजत आहे. या प्रकरणी राज्यसभेचे सभापती जगदीप धनखड यांनी प्रकरणाच्या चौकशीचे आदेश जारी केले आहेत. मात्र काँग्रेस खासदारांच्या सीटखाली नोटांचं बंडल आढळल्यानं दोन्ही सभागृहात मोठा गदारोळ सुरू झाला. भाजपा नेत्यांनी काँग्रेसवर मोठा हल्लाबोल केला.

निवडून आले आहेत. ही बाब सुरुक्षकांनी माझ्या निदर्शनास आणून दिल्यानंतर मी घटनेची खात्री केली. घडलेली घटना चिंतादायक असून या प्रकरणाच्या चौकशीचे आदेश देण्यात आले आहेत." काँग्रेसचे खासदार अभिषेक मनू सिंघवी यांनी याबाबत प्रतिक्रिया दिली. यावेळी बोलताना ते म्हणाले, की "मला माझ्यासीटखाली नोटांचं बंडल आढळून आल्याचं ऐकून मोठा धक्का बसला. मी काल दुपारी 12.57 वाजता सभागृहात पोहोचलो. सभागृह दुपारी 1 वाजता उघडले. 1 ते 1.30 पर्यंत दुपारी मी खासदार अयोग्या घुसराद यांच्यासोबत कॅन्टीनमध्ये बसलो. त्यानंतर 1:30 वाजता मी

संसदेतून बाहेर पडलो. मी केवळ 3 मिनिट सीटवर बसलो होतो. त्यामुळे माझ्यासीटखाली नोटांचे बंडल आढळून आल्यानं मोठा धक्का बसला आहे. याचा अर्थ असा आहे की प्रत्येक सीटवर कोणीही कसही येऊ शकते. त्यामुळे आता जागा लोंक करून चावी खासदारांना घरी घेऊन जावं लागेल. माझ्यावर करण्यात आलेले आरोप दुःखद आहेत. याच्या तळापर्यंत जाण्यासाठी प्रत्येकासं सहकार्य केले पाहिजे. सुरक्षा एजन्सीचं अपयश असेल, तर त्यावर कारवाई केली पाहिजे." दरम्यान आज राज्यसभेत नोटांचं बंडल आढळून आल्यानं मोठा गदारोळ सुरू आहे. तर दुसरीकडे लोकसभेचं कामकाज 9 तासोपर्यंत तहकूब करण्यात आली आहे.

मोदी सरकार सर्व शेतमालाची खरेदी एमएसपीवर करेल

■ नवी दिल्ली

मोदी सरकार सर्व शेतमालाची खरेदी किमान आधारभूत किमतीवर करेल, असे केंद्रीय कृषी आणि शेतकरी कल्याण मंत्री शिवराज सिंह चौहान यांनी म्हटले आहे. चौहान यांनी शुक्रवारी राज्यसभेत प्रश्नोत्तराच्या तत्सादरम्यान किमान आधारभूत किंमत (एमएसपी) या विषयावरील पुरवणी प्रश्नांना उत्तर देताना शेतकरी बांधवांना हे आश्वासन दिले आहे. महत्त्वाचे म्हणजे, शेतकरी आपल्या मागण्या घेऊन दिल्लीच्या विशेष जाण्याचा प्लॅन करत असतानाच, शिवराज सिंह यांनी हे आश्वासन दिले आहे. सभागृहात माहिती देताना चौहान म्हणाले, "मला तुमच्या (अध्यक्ष) मार्फत सभागृहाला आश्वासन

द्यायचे आहे की, शेतकऱ्यांच्या सर्व शेतमालाची किमान आधारभूत किमतीवर खरेदी केली जाईल. हे मोदी सरकार आहे आणि मोदींची गॅरंटी पूर्ण करण्याची गॅरंटी आहे." चौहान म्हणाले, "दुसऱ्या बाजूला आमचे मित्र जेव्हा सत्तेत होते, तेव्हा त्यांनी रेकॉर्डवर सांगितले होते की, आम्ही एम एस स्वामीनाथन आयोगाच्या शिफारशी स्वीकारू शकत नाहीत. विशेषतः उत्पादनाच्या काळापेक्षा 50 टक्के अधिक देण्याचा मुद्दा. माझ्याकडे रेकॉर्ड आहे. यावेळी त्यांनी, आपल्या दाय्याच्या समर्थकाय माजी कृषी राज्यमंत्री कांतीलाल भुरिया, कृषिमंत्री शरद पवार आणि केव्ही थॉमस यांचा हवालाही दिला.

चौहान यांच्या या विधानानंतर, वरिष्ठ सभागृहाचे अध्यक्ष जगदीप धनखर यांनी त्यांना त्यांच्या दाय्याच्या

पुष्टीसाठी कागदपत्रे सादर करण्यास सांगितले. चौहान यांनीही, हे मान्य केले. एवढेच नाही तर, गत यूपीए सरकारने शेतकऱ्यांचा कधीही समान केल्या नाही आणि कधीही शेतकऱ्यांच्या लाभदायक किमतींच्या मागण्यांवर गांभीर्याने विचारही केला नाही, असा दावाही त्यांनी केला.

कृषिमंत्री पुढे म्हणाले, "मी आपल्या माध्यमाने सभागृहाला आश्वास करू इच्छितो की, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 2019 पासून शेतकऱ्यांना उत्पादन खर्चावर 50 टक्के लाभ देऊन किमान आधारभूत किंमत मोरण्याचा निर्णय घेतला आहे." याशिवाय, मोदी सरकार आधीपासूनच शेतकऱ्यांना लाभदायक भाव देत आहे, असा दावाही त्यांनी केला.

आमदार पवार करणार तुळजापूरची पायी वारी फडणवीसांसाठी देवीला घातले होते साकडे

■ औसा

मुख्यमंत्रिपदी पुन्हा देवेंद्र फडणवीस विराजमान व्हावेत, असे साकडे आमदार अभिमन्यू पवार यांनी तीन वर्षांपूर्वी तुळजाप्राचीनाी मातेला घातले होते. त्याची पूर्ती झाल्यामुळे ते नव्या सरकारच्या तीनदिवसीय अधिवेशानंतर औसा ते तुळजापूर पायी वारी करणार आहेत. पवार आणि फडणवीस यांची जवळीक राज्यात परिचित आहे. स्वीय सहायक म्हणून काम करणाऱ्या अभिमन्यू यांना देवेंद्र फडणवीस यांनी औशाचे आमदार केले. फडणवीस हे पुन्हा मुख्यमंत्री

व्हावेत म्हणून त्यांनी साकडे घातले होते. मुख्यमंत्री म्हणून फडणवीस यांनी आज मुंबईत शपथ घेतली. त्यावेळी पवार यांच्या कुटुंबीयांनी आनंद व्यक्त केला.

राज्यात पाच वर्षांपूर्वी राजकीय घडामोडी घडल्या, त्यातच राज्यावर अनेक संकटे आली. राज्याला आणि जनतेला लोकाभिमूख आणि देवेंद्र फडणवीस यांच्या नेतृत्वाखालील सरकार हवे होते. तसे साकडे मी भवानीमातेला घातले होते. इच्छापूर्ती झाल्यानं तुळजापूरला चालत जाऊन नवस फेडणार आहे.

गले में जकड़न सी महसूस होती है तो इसके पीछे की वजह और उपाय

सर्दी जुकाम में गले का बैठना, खराश होना और बलगम हो जाना आम बात है लेकिन कभी-कभी कुछ अटका हुआ महसूस होने लगता है. ऐसे में समझ नहीं आता है क्या करें. तो आपको बता दें कि यह कोई बड़ी समस्या नहीं है इसको घरेलू उपाय से ठीक किया जा सकता है. ऐसा तब होता है जब प्रदूषित हवा और दूषित खाना खा लेते हैं. इसके चलते गले में जकड़न महसूस होने लगती है.

गले की जकड़न कैसे करें ठीक
-जब कभी आपको ऐसा महसूस हो तो आप शहद (honey for stuck throat) का सेवन करें. इससे गले के संक्रमण (infection in throat) का खतरा कम

होगा. आपको राहत महसूस होगी.

- इसके अलावा आप नमक पानी से

गरारा करें. इससे गले में जमी धूल-मिट्टी या अन्य विषाक्त पदार्थ बाहर निकल आएगा.

यह भी तरीका असरदार है.

- तुलसी की पत्तियों में भी एंटी बैक्टीरियल गुण होते हैं, जो गले के किसी भी तरीके के संक्रमण से राहत देगा. इसकी पत्तियों को आप कच्चा या फिर पानी में उबालकर कर सकते हैं सेवन.

- पानी में बेकिंग सोडा (baking soda) और नमक मिलाकर गरारा करें इससे गले में अटका हुआ सा जो महसूस हो रहा है वो कम हो जाएगा.

- इसके अलावा आप नार्मल पानी भी पीकर इससे निजात पा सकती हैं. तो अब से आप इस नुस्खे को अपना लीजिए जब भी गले में कुछ अटका हुआ महसूस हो तो.

छोटे से करी पत्ते दूर कर सकते हैं बालों की बड़ी दिक्कतें

सुगंधित करी पत्ते एंटीमाइक्रोबियल गुणों से भरपूर होते हैं. ये पत्ते बैक्टीरिया को हटाकर बालों को इन्फेक्शंस से दूर रखने में भी मददगार हैं. इसके साथ ही करी पत्ते (Curry Leaves) आयरन, कैल्शियम, मैग्नीशियम, फॉस्फोरस और विटामिन बी और सी के भी अच्छे स्रोत हैं जो बालों की देखरेख में महत्वपूर्ण भूमिका निभाते हैं. एक नहीं बल्कि कई तरीकों से करी पत्तों को बालों को बढ़ाने (Hair Growth) और अन्य दिक्कतों को दूर करने में इस्तेमाल किया जा सकता है. यहां जानिए करी पत्ते के बालों पर फायदे और इन्हें फेस मास्क या किसी और तरह से लगाने का सही और असरदार तरीका जिससे आपके बाल स्वस्थ बनें भी और नजर भी आएँ.

बालों की ग्रोथ के लिए करी पत्ता बेहद फायदेमंद साबित होता है. इसे बंद हेयर फॉलिकल्स खुल जाते हैं और स्कैल्प को सांस लेने का मौका मिलता है. हेयर ग्रोथ के लिए करी पत्ते के साथ मेथी और आंवला लें. मुट्ठीभर करी पत्तों में मेथी के पत्ते बराबर मात्रा में मिलाएं और एक आंवला (Amla) डालकर पीस लें. आप चाहें तो

आंवला का पाउडर भी इस्तेमाल कर सकते हैं. आप इसे पीसने के लिए आधा चम्मच पानी मिला सकते हैं. इस मिश्रण को बालों में आधा घंटा लगाए रखने के बाद धो लें.

एंटीबैक्टीरियल गुणों के चलते करी पत्ते बालों से डैंड्रफ (Dandruff) को दूर करने में भी असरदार हैं.करी पत्ता दही के साथ मिलाकर लगाया जा सकता है. इसके लिए मुट्ठीभर करी पत्तों को पीसकर उनमें 2 चम्मच दही मिलाएं और सिर पर 15 से 20 मिनट लगाए रखने के बाद धो लें.

अगर आपके बाल बेहद बेजान, रूखे-सूखे और डैमेज्ड नजर आ रहे हों तो करी पत्ते को इस

तरह लगाएं. एक कटोरी में नारियल का तेल (Coconut Oil) गर्म करें और कुछ करी पत्ते डालकर पका लें. जब करी पत्ते पककर काले हो जाएं तो गैस बंद करके तेल को ठंडा होने अलग रख दें. नहाने से एक घंटे पहले इस तेल को हल्का गर्म करके सिर की मालिश करें और फिर सिर धोएं.

लगतावर झड़ रहे बालों (Hair Fall) की दिक्कत दूर करने के लिए करी पत्तों को नारियल के तेल के साथ पकाएं. इसमें मेथी के दाने भी डालें. इस तेल से हफ्ते में एक बार सिर की मालिश करें और एक से डेढ़ घंटे बाद बालों को धोएं, आप चाहें तो रातभर भी इसे लगाकर सो सकते हैं.

नहाने से पहले क्यों करना चाहिए शरीर की मालिश

आपने बड़े बुजुर्गों को अक्सर नसीहत देते देखा होगा नहाने से पहले पूरे शरीर की तेल से मालिश करने का. आखिर इसके पीछे क्या वजह होती होगी कभी आपने सोचा है, दरअसल इसके पीछे वैज्ञानिक कारण है. आज हम लेख में एक स्वस्थ व्यक्ति को पूरे शरीर में कैसे और क्यों तेल लगाना चाहिए उसके बारे में बताएंगे ताकि आपकी सारी कंप्यूजन सुलझ जाए, तो चलिए जानते हैं इसके बारे में विस्तार से.

आपको बता दें कि नहाने से पहले शरीर की मालिश कम से कम आधे घंटे करनी चाहिए. मसाज की शुरुआत हमेशा सिर से होते हुए पैर तक आना चाहिए और मसाज गरम तेल से करें. एक बात का ध्यान रखें कभी भी मालिश पैर से नहीं शुरू करना चाहिए.

शरीर की मालिश करने के फायदे |

इससे आपके स्किन पोर्स को

अच्छा पोषण मिलता है, इससे ब्लॉकज हटता है और बंद बसुल्शेन में सुधार होता है. ऐसा करने से शरीर में लचीलापन आता है और तो और मेटाबॉलिज्म भी मजबूत होता है.

इस तरीके से अगर आप नहाने से पहले मालिश कर लेते हैं तो आपको एंटी एजिंग की समस्या नहीं होगी. इससे थकावट भी दूर होती है, चेहरे पर भी निखारता है और मांसपेशियां मजबूत होती हैं.

किस तेल से करें मालिश वहीं, शरीर की मालिश के लिए सरसों के तेल का इस्तेमाल करना चाहिए क्योंकि इसमें मौजूद एंटी ऑक्सीडेंट्स, ओमेगा 3 फैटी एसिड, विटामिन ई भरपूर मात्रा में होता है.

कुछ लोग तेल को बहुत गरम करके लगाते हैं जबकि गुनगुना करके मसाज देना चाहिए. क्योंकि बहुत ज्यादा गरम तेल से स्किन के पोर्स सिकुड़ जाते हैं.

गरम पानी से करें अपने वजन को कम, फिटनेस सेंटर में जानें की नहीं है जरूरत

वजन घटाने के लिए लोग योगा और जिम का सहारा लेते हैं. घंटों इन जगहों पर पसीना बहाते हैं चर्बी गलाने के लिए. लेकिन उनका क्या जिनके पास ना तो समय और ना ही इतना पैसा की वो इस तरह के किसी फिटनेस सेंटर में जा सके. ऐसे लोगों के लिए हम यहां पर बेहद ही असरदार नुस्खा लेकर आए हैं जिसे रूटीन का हिस्सा बनाकर अपने शरीर में जमी अतिरिक्त चर्बी (Fat burn) को कम कर सकते हैं. यहां बात हो रही है गरम पानी की. यह सबसे सस्ता और अच्छा तरीका है वजन घटाने का. इसमें कोई मेहनत नहीं है बस समय-समय पर पानी पीना है.

- अगर आपका वजन (Weight gain) बहुत बढ़ गया है और आप उसे कम करके के तरीके की तलाश में हैं तो सबसे बेस्ट तरीका है गरम पानी का सेवन करना नियमित.

- गरम पानी पीने से आप जो

कुछ भी दिनभर खाते हैं तेल मसाले से भरे खाद्य पदार्थ सब पच जाता है. इससे शरीर में खराब चर्बी जमा नहीं हो पाती है.

- सुबह की शुरुआत तो गरम पानी से जरूर करनी चाहिए. इससे विषाक्त पदार्थ (Toxins) मल मूत्र के सहारे बाहर आ जाते हैं. साथ ही यह चेहरे पर भी चमक लाने का काम करते हैं.

- गरम पानी पीने से पाचन तंत्र (digestive system) और मेटाबॉलिज्म (metabolism) मजबूत होता है. इसे पीने से कमर की चर्बी भी कम होती है और आप ओवरईटिंग भी नहीं करते हैं. ऐसे में आपका वजन धीरे-धीरे कम होने लगता है.

- वहीं, जो लोग सर्दी-खांसी (cold cough) और जुकाम से पीड़ित हैं तो उन्हें गरम पानी जरूर पीना चाहिए. इससे इन्फेक्शन का खतरा कम होता है और आपको आराम भी जल्द मिल जाता है.

इन 4 बीमारियों में भूल से भी नहीं खाना चाहिए आंवले को

आंवला ठंड के मौसम में खूब खाया जाता है. हरे रंग का यह फल स्वाद में खट्टा होता है, इसको लोग कई तरीके से खाते हैं, जैसे- मुरब्बा, लड्डू, चटनी, कैन्डी के रूप में. यह आंख की रोशनी, स्किन और बाल की सेहत के लिए बहुत अच्छा माना जाता है. इसमें विटामिन सी (vitamin c) भरपूर मात्रा में पाई जाती है. इसके अलावा यह खून को भी साफ करने का काम करता

है. लेकिन कुछ बीमारियां हैं जिसमें आंवले को बिल्कुल नहीं खाना चाहिए नहीं तो सेहत हो जाती है बहुत ज्यादा खराब.

सर्जरी से पहले- अगर आपकी किसी तरह की सर्जरी होने वाली है तो इसका सेवन 2 हफ्ते पहले से बंद कर देना चाहिए. नहीं तो इससे ब्लॉडिंग का खतरा बढ़ जाता है.

किडनी की बीमारी- वहीं, जो किडनी रोग से पीड़ित हैं उन्हें तो इसका सेवन बिल्कुल नहीं करना चाहिए. क्योंकि इसको खाने से शरीर में सोडियम की मात्रा बढ़ जाती है. जो किडनी की सेहत के लिए ठीक नहीं है.

लो ब्लड शुगर- अगर आप

निम्न रक्त शर्करा से जूझ रहे हैं तो इसका सेवन ना करें क्योंकि इससे आपके शुगर पर बुरा असर पड़ता है. वहीं, जो लोग एंटी बायोटिक दवाओं का सेवन करते हैं उन्हें भी इसको खाने से बचना चाहिए.

सर्दी जुकाम- सर्दी जुकाम में भी इसका सेवन नहीं करना चाहिए. क्योंकि इसकी तासीर ठंडी होती है. जिसके कारण यह बाँड़ी टेपेचर को बिगाड़ देता है. इसका सेवन त्रिफला के रूप में शहद और गरम पानी के साथ करते हैं.

आंवले के फायदे

1- आंवला का सेवन लोग आंख की रोशनी बूस्ट करने और झड़ते और टूटते बालों को रोकने और चेहरे पर चमक लाने के लिए करते हैं. यह विटामिन सी से भरपूर होता है.

2- यूरिन इन्फेक्शन से बचाव के लिए भी आंवले का सेवन किया जाता है यह पेशाब की मात्रा को भी नियंत्रित करता है. वहीं, आंवला अपच की भी समस्या से राहत दिलाता है.

3- खाली पेट आंवला खाने से शरीर अच्छे ढंग से डिटॉक्स हो जाता है. मेटाबॉलिज्म और इम्यून को बूस्ट करता है. यह शरीर से विषैले पदार्थों को निकालने में मदद करता है. आंवले का पानी पीने से वजन भी कंट्रोल होता है.

अदरक के रस को ऐसे लगाइए फेस पर, झुर्रियां और टैनिंग हो जाएंगी गायब, चेहरे पर आएगा गुलाबी निखार

अदरक एक ऐसा मसाला

है जिसके अनगिनत फायदे और इस्तेमाल हैं. इसका सबसे ज्यादा सेवन ठंड के मौसम में सर्दी खांसी से निजात पाने में किया जाता है. इसके पोषक तत्व गले सीने में जमी बलगम को साफ करने का काम बखूबी करते हैं. साथ में प्रतिरोधक क्षमता को भी बूस्ट करते हैं. लेकिन क्या आपको पता है इसका एक और चीज के लिए इस्तेमाल किया जा सकता है जिसके बारे में कम लोगों को पता है. इसको आप त्वचा संबंधी परेशानियों से निजात के लिए भी इस्तेमाल में ला सकती हैं. बस यहां बताई जा रही चीजों को मिलाकर चेहरे पर अप्लाई करना होगा.

अगर आप चेहरे पर गुलाबी निखार चाहती हैं तो अदरक के रस को गुलाबजल (rose water) और शहद (honey) मिलाकर अप्लाई कर लीजिए. इस फेस मास्क को आप 20 मिनट के लिए लगाइए. त्वचा पर नेचुरल निखार आ

जाएगा.

आपको बता दें कि अदरक को चेहरे पर इस तरह से लगाने से कम उम्र में आ गई झुर्रियां (wrinkles)

कम होने लगती हैं धीरे-धीरे. इससे टैनिंग भी हटती है चेहरे से.

इसके अलावा यह होम रेमेडी आपकी स्किन को डीप क्वलीन करने का काम करती है. इसको लगाने से चेहरे पर मौजूद खराब बैक्टीरिया खत्म हो जाते हैं. आप अदरक के रस से चेहरे पर तब तक

होंठ मुलायम कैसे करें

अगर आप चाहती हैं कि आपके होंठ सुंदर और मुलायम बनें तो खुद को हाइड्रेट रखें. क्योंकि पानी की कमी (dehydration) की वजह से भी लिप्स सूख जाते हैं.

- वहीं, बहुत डार्क लिपिस्टिक लगाने के कारण भी होंठ ड्राई होकर फटने लगते हैं. ऐसे में आप इसका भी ध्यान दें. इसके अलावा खराब क्वालिटी का लिप बाम लगाने के कारण भी होंठ फटने लगते हैं.

- कुछ लोगों की आदत होती है अपने होंठों पर जीभ लगाने की. आपको बता दें कि स्लाइवा

में मौजूद एंजाइम लिप्स को ड्राई करने का काम करते हैं.

- वहीं, सन प्रोटेक्शन का इस्तेमाल न करने के कारण भी स्किन ड्राई (Dry skin) होती है. इसलिए लोशन जरूर लगाएं ठंड के मौसम में. इसके अलावा पोषक तत्वों (Lack of nutrients) की कमी भी आपके लिप्स को ड्राई कर देती है.

- जो लोग बहुत ज्यादा सिगरेट पीते हैं उनके भी होंठ ड्राई होते हैं. ऐसे में आपको इस आदत को भी छोड़ देना चाहिए. धूम्रपान के और भी कई नुकसान होते हैं सेहत को.

खाना खाने के तुरंत बाद क्या आपके भी सीने में होने लगती है जलन तो अपनाएं ये देसी उपाय

कुछ लोगों का पाचन तंत्र बहुत कमजोर होता है. उनको कुछ भी खाने से पहले दस बार सोचना पड़ता है. क्योंकि वो कुछ भी तेल मसाले वाली चीज खा लेते हैं तो गले, सीने में जलन और कच्ची डकार आने लगती है. इस परेशानी को एसिड रिफ्लैक्स कहते हैं जिसमें खाना खाने के बाद पेट का एसिड फूड पाइप में आ जाता है. जिसके चलते ये समस्या होती है. ऐसे में हम आपको यहां पर इससे निजात पाने का रामबाण तरीका बताने जा रहे हैं, तो चलिए जानते हैं.

- आपको बता दें कि एसिड रिफ्लैक्स

(acid reflux) के खांसी (cough), सीने में दर्द (heartburn) जैसे लक्षण होते हैं. और ये समस्या तब और बढ़ जाती है जब आप लेटते या झुकते हैं.

- हालांकि इससे राहत पाने के लिए बहुत से लोग दवाइयों का भी सेवन करते हैं. हालांकि ये परेशानी गलत पोजीशन में सोने के कारण भी होती है.

- ऐसे में आपको बाई करवट होकर सोना चाहिए. जब भी आपको सीने में जलन महसूस हो तो पीठ के बल बिल्कुल ना सोएं. इससे एसिड रिफ्लैक्स बढ़ सकती है.

- वहीं, जब भी आपको ऐसा महसूस हो तो आप खाने में ओट्स, ब्राउन राइस, ब्रोकली, शकरकंद, गाजर जैसे खाद्य पदार्थों का सेवन करें इससे आपको काफी हद तक राहत महसूस करेंगे.

- जो कुछ भी खाएं अच्छे से चबाकर. इससे आपको सीने में जलन नहीं होगी. साथ ही आप इससे राहत पाने के लिए एक्सरसाइज (exercise for acid reflux) को भी दिनचर्या का हिस्सा बनाएं.

की आदत डालनी होगी. दांतों को ब्रश (Brush) करने के बाद जीभ को साफ करना ना भूलें. आप माउथवॉश का इस्तेमाल भी कर सकते हैं. इसके अलावा दिन में 2 बार नमक वाले गर्म पानी से कुल्ला करने पर दांत और मसूड़े सही तरह से साफ हो जाते हैं.

लौंग दिन में थोड़ी-थोड़ी देर के अंतराल पर लौंग (Clove) चबाएं. लौंग बैक्टीरिया से लड़कर दांतों को साफ भी करती है और दांतों की दिक्कतों को दूर करने में भी असरदार है. लौंग खाते ही मुंह में इसका अरोमा घुल जाता है और बदबू दूर होने लगती है. हालांकि, लौंग के तेल और पाउडर के इस्तेमाल से परहेज करें क्योंकि ये जलन का कारण

बनते हैं. सेब और गाजर कहते हैं ना लहसुन या प्याज खाने से मुंह से बास आने लगती है, उसी तरह सेब और गाजर खाने पर मुंह की बदबू दूर होती है. आप चाहें तो इन्हें पीसकर दांतों पर मलकर कुल्ला कर सकते हैं. इससे दांत साफ होंगे और बदबू भी दूर होगी.

एपल साइडर विनेगर मुंह की बदबू से तुरंत छुटकारा पाने के लिए एपल साइडर विनेगर यानी सेब के सिरके का इस्तेमाल किया जा सकता है. एक गिलास पानी में 2 चम्मच एपल साइडर विनेगर (Apple Cider Vinegar) मिलाएं और मुंह में थोड़ा-थोड़ा पानी लेकर यहां-वहां घुमाने के बाद थूक दें. ऐसा पूरे

गिलास के पानी के साथ करें. आपको मुंह ताजगी से भर जाएगा. इलायची लौंग की ही तरह इलायची के दानों को चबाने पर मुंह की बदबू से छुटकारा मिलता है. इसे दिन में 3 से 4 बार चबाएं. आप चाहें तो गर्म पानी में इलायची उबालकर इस पानी को भी पी सकते हैं. होममेड हर्बल पाउडर इस होममेड हर्बल पाउडर (Herbal Powder) से दांतों को ब्रश करने पर आपको मुंह की बदबू के साथ-साथ दांतों की और भी कई दिक्कतों से छुटकारा मिल जाएगा. इसे बनाने के लिए दालचीनी, नीम के पत्तों का पाउडर, तुलसी के पत्तों का पाउडर और बेकिंग सोडा (Baking Soda) को मिला लें.

ब्रिक्स करेसी के लिए कोई प्रस्ताव नहीं: ट्रम्प की टैरिफ बढ़ाने की चेतावनी के बाद बोले एस जयशंकर

दोहा विदेश मंत्री एस जयशंकर ने कतर में कहा कि अमेरिकी डॉलर से प्रतिस्पर्धा करने के लिए नई मुद्रा शुरू करने का कोई निर्णय नहीं लिया गया है. जयशंकर दोहा फोरम में भाग लेने के लिए कतर गए हैं. जयशंकर की यह टिप्पणी अमेरिका के नवनिर्वाचित राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रंप द्वारा ब्रिक्स सदस्य देशों, जिनमें भारत, रूस और चीन जैसी प्रमुख उभरती अर्थव्यवस्थाएं शामिल हैं, से यह मांग करने के एक सप्ताह बाद आई है कि वे नई मुद्रा नहीं बनाएं या डॉलर की जगह लेने वाली किसी अन्य मुद्रा का समर्थन नहीं करेंगे.

ट्रंप ने धमकी दी थी कि अगर ब्रिक्स सदस्य डी-डॉलराइजेशन नीति शुरू करते हैं या अमेरिकी डॉलर से दूर जाते हैं तो वे 100 प्रतिशत टैरिफ लगा देंगे.

ब्रिक्स देशों द्वारा ब्रिक्स मुद्रा पर आगे बढ़ने पर 100 प्रतिशत शुल्क लगाने के बारे में ब्रिक्स देशों को ट्रंप की हालिया चेतावनी का जिक्र करते हुए जयशंकर ने कहा, 'मुझे ठीक से पता नहीं है कि इसके (ट्रंप की टिप्पणी) पीछे क्या कारण था, लेकिन हमने हमेशा कहा है कि भारत कभी भी 'डी-डॉलराइजेशन' (देशों द्वारा अमेरिकी डॉलर पर

केंद्रीय वित्त मंत्री से किसान नेताओं ने की मुलाकात

नई दिल्ली केंद्रीय वित्त मंत्री निर्मला सीतारमण ने शनिवार को किसान नेताओं से चर्चा की. इस दौरान देश में कृषि क्षेत्र के विकास और किसानों के उत्थान के लिए किसान नेताओं ने अपने सुझाव रखे. बैठक में शामिल भारतीय किसान संघ के अध्यक्ष ब्रद्री नारायण चौधरी ने प्रधानमंत्री किसान सम्मान निधि की राशि बढ़ाने की मांग रखी. उन्होंने कहा कि कृषि इनपुट और मजदूरी में लगातार वृद्धि हो रही है, ऐसे में किसान सम्मान निधि में बढ़ोतरी नहीं की जाती है तो जिस उद्देश्य के लिए यह योजना बनाई गई थी वह अर्थहीन हो जाएगी. चौधरी ने वित्त मंत्री से कृषि यंत्रों पर लगने वाली जीएसटी को भी शून्य करने की मांग रखी.

इसके साथ ही किसान संघ ने कहा कि आईसीएअर जैसी बड़ी संस्था विदेशी व्यापारिक संस्थाओं से शोध के लिए समझौता करने का बहाना न बनाएं बल्कि भारत सरकार कृषि शोध, विकास और विस्तार के लिए पर्याप्त बजट राशि का आवंटन करे.

किसान संघ ने बजट पूर्व सुझाव चर्चा में प्राकृतिक खेती करने वाले किसानों को प्रोत्साहन

राशि के साथ खाद कंपनियों को दी जाने वाली सब्सिडी डीबीटी योजना से सीधे किसानों के खाते में देने की मांग रखी, जिससे प्राकृतिक खेती करने वाला किसान उससे अपनी खाद स्वयं तैयार कर सकेगा. साथ ही उन्होंने कहा कि प्राकृतिक खेती को बढ़ाने के लिए पशु धन के विकास और संवर्धन की योजना के माध्यम से प्राकृतिक उत्पादों के विक्रय और मूल्य संवर्धन के लिए जैविक मंडी और ई मंडी स्थापित कर उनके लिए आवश्यक बजट का प्रावधान किया जाना चाहिए.

ग्रामीण विकास की योजनाओं में मिले पर्याप्त बजट ग्रामीण हाट बाजारों को अधिक सशक्त और प्रभावी बनाने के लिए पिछले साल की तरह ही कार्पस फंड के तौर पर रखी जाने वाली राशि के आवंटन में पूर्व की तुलना में वृद्धि करनी चाहिए. साथ ही कृषि विज्ञान केंद्रों को बीज उत्पादन के लिए पर्याप्त बजट और किसान क्रेडिट कार्ड की लिमिट भी बढ़ाने की बात किसान संघ ने बैठक में मजबूती के साथ रखी. साथ ही गन्ना किसानों और गन्ना मिलों के विकास के सुझाव भी रखे.

हरियाणा: '4-T' फॉर्मूला से हारेगा टीबी! जेपी नड्डा ने की राष्ट्रव्यापी अभियान की शुरुआत

पंचकुला केंद्रीय स्वास्थ्य मंत्री जेपी नड्डा ने हरियाणा के पंचकुला में टीबी की घटनाओं और मृत्यु दर को कम करने के लिए 100 दिवसीय राष्ट्रव्यापी अभियान शुरू किया. जेपी नड्डा ने कहा कि देश भर के 347 सबसे अधिक प्रभावित जिलों में टीबी रोगियों का शीघ्र पता लगाने और उनका इलाज करने के प्रयास के साथ यह 100 दिनों का एक केंद्रित अभियान होगा. केंद्रीय स्वास्थ्य मंत्री जेपी नड्डा ने कहा कि एक समय था जब टीबी को 'धीमी मौत' माना जाता था और यहां तक कि इसके प्रसार को रोकने के लिए टीबी से पीड़ित परिवार के

बड़ा व्यापार साझेदार है, हमें डॉलर को कमजोर करने में कोई दिलचस्पी नहीं है."

ब्रिक्स सदस्यों को नई मुद्रा बनाने या अमेरिकी डॉलर की जगह लेने वाली किसी अन्य मुद्रा का समर्थन करने के लिए प्रतिबद्ध नहीं होने की चेतावनी देते हुए ट्रंप ने कहा था कि वे कोई और 'मुख्य' दृढ़ सकते हैं.

ट्रंप ने अपने सोशल मीडिया प्लेटफॉर्म ट्रथ सोशल पर लिखा, "हमें इन देशों से यह प्रतिबद्धता चाहिए कि वे न तो नई ब्रिक्स मुद्रा बनाएं, न ही शक्तिशाली अमेरिकी डॉलर के स्थान पर किसी अन्य मुद्रा का समर्थन करेंगे, अन्यथा उन्हें 100 प्रतिशत टैरिफ का सामना करना पड़ेगा और उन्हें अद्भुत अमेरिकी अर्थव्यवस्था में अपनी बिक्री को अलविदा कहना पड़ेगा."

अमेरिका के नव-निर्वाचित राष्ट्रपति ने कहा था, "वे कोई दूसरा 'मुख्य' दृढ़ सकते हैं. इस बात की कोई संभावना नहीं है कि ब्रिक्स अंतरराष्ट्रीय व्यापार में अमेरिकी डॉलर की जगह ले लेगा, और जो भी देश ऐसा करने की कोशिश करेगा, उसे अमेरिका को अलविदा कह देना चाहिए."

बांग्लादेश के भागकर भारत आए 10 हिंदू नागरिक त्रिपुरा में गिरफ्तार

नई दिल्ली बांग्लादेश से भागकर आए 10 हिंदुओं को त्रिपुरा में पुलिस ने गरफ्तार कर लिया है और इसकी जानकारी त्रिपुरा पुलिस सूत्रों ने एनडीटीवी को दी है. सूत्रों के मुताबिक 10 बांग्लादेशी हिंदू भारत में अवैध तरीके से घुस आए हैं क्योंकि उनके गांव में तनाव की स्थिति बनी हुई है. 10 बांग्लादेशी नागरिकों में दो महिलाएं, तीन बच्चे और एक बुजुर्ग भी शामिल है, जिन्हें त्रिपुरा में अंबासा रेलवे स्टेशन पर सिलचर की ओर जा रही ट्रेन में चढ़ने से पहले गिरफ्तार किया गया है. सूत्रों ने ये भी बताया कि शुरुआती पूछताछ में उन्होंने दावा किया कि बांग्लादेश में हिंदुओं के खिलाफ स्थिति चिंताजनक बनी हुई है और इस वजह से वो किशोरगंज जिले के धनपुर गांव से भागकर भारत आ गए हैं.

वो त्रिपुरा में घुस आए, जिसकी सीमा बांग्लादेश के साथ 856 किलोमीटर लंबी है और वे असम के सिलचर में किराए के मकान में रहने की कोशिश कर रहे थे.

ममता बनर्जी के बयान पर रामगोपाल यादव बोले - राहुल गांधी इंडिया गठबंधन के नेता नहीं

लखनऊ पश्चिम बंगाल की मुख्यमंत्री और तृणमूल कांग्रेस की प्रमुख ममता बनर्जी के विपक्ष के इंडिया गठबंधन का प्रमुख बनाए जाने की इच्छा जताने पर समाजवादी पार्टी के नेता रामगोपाल यादव की प्रतिक्रिया सामने आई है. उन्होंने कहा कि, कांग्रेस किसी भी चुनाव में अच्छा प्रदर्शन नहीं कर पाई है. उन्होंने कहा कि, यह कोई भी कह सकता है कि अभी राहुल गांधी इंडिया गठबंधन के नेता नहीं हैं.

सपा के राष्ट्रीय महासचिव रामगोपाल यादव ने कहा कि, राहुल गांधी तो अभी इंडिया गठबंधन के नेता नहीं हैं, यह कोई भी कह सकता है. राजनीति में कोई साधु संत तो बनकर आता नहीं है, सब पद चाहते हैं. संभवतः उन्होंने (ममता) इसलिए कहा होगा कि चाहे लोकसभा का चुनाव हो या विधानसभा का चुनाव हो कांग्रेस कहीं भी अच्छा परफॉर्म नहीं कर पाई.

उन्होंने कहा कि, लोकसभा के चुनाव में हिमाचल प्रदेश में चार की चार सीट हार गए जबकि वहां इनकी सरकार है. इनकी सरकार कर्नाटक में भी है, वहां भी आधी सीटें हार गए. मध्यप्रदेश और छत्तीसगढ़ में एक सीट नहीं जीते. अगर वहां भी ठीक परफॉर्मस हो जाता तो आज मोदी प्रधानमंत्री होते ही नहीं.

सदस्यों को भी अलग कर दिया जाता था. लेकिन 2018 में माननीय प्रधान मंत्री ने 2030 से बहुत पहले टीबी को समाप्त करने का दृष्टिकोण बनाया. जेपी नड्डा ने कहा कि देश भर में 1.7 लाख से अधिक आयुष्मान आरोयम मंदिरों के नेटवर्क की बंदौलत आज टीबी का जल्द पता चल जाता है. केंद्र सरकार ने एक नए छोटे और अधिक प्रभावी आहार सहित संवेदनशील टीबी की दवाओं के दैनिक आहार की शुरुआत की, जिससे टीबी उपचार की सफलता दर में 87% तक सुधार हुआ है. उन्होंने कहा कि 1.17 करोड़ से अधिक टीबी रोगियों को प्रत्यक्ष लाभ हस्तांतरण के माध्यम से 3,338 करोड़ रुपये

की सहायता प्रदान की गई है. भारत में टीबी की गिरावट की दर 2015 में 8.3% से दोगुनी होकर आज 17.7% हो गई है, जो वैश्विक औसत से काफी आगे है. पिछले 10 वर्षों में भारत में टीबी से होने वाली मौतों में भी 21.4% की कमी आई है. हरियाणा के CM नयब सिंह सैनी ने कहा कि भारत ने जनभागीदारी, निक्षय पोषण योजना, फिट इंडिया और खेलो इंडिया जैसे सफल अभियानों के माध्यम से टीबी के खिलाफ लड़ाई लड़ी है, जिनकी दुनिया भर में प्रशंसा होती है. सरकार टीबी को खत्म करने के लिए '4-T' पर काम कर रही है, जो टेस्ट, ट्रैक, ट्रीट और टेक्नोलॉजी हैं.

नई दिल्ली

सीरिया (Syria) में सरकार और विद्रोहियों के बीच लड़ाई तेज हो गयी है. विद्रोही बलों ने देश के उत्तर-पश्चिम के एक बड़े हिस्से पर कब्ज़ा कर लिया है. विद्रोही राजधानी दमिश्क के करीब पहुंच गए हैं. हालांकि सरकार ने इस बात से साफ इनकार किया कि शहर के ऊपर से उसका नियंत्रण कमजोर हुआ है. समाचार एजेंसी एएफपी ने विद्रोही कमांडर हसन अब्देल गनी के हवाले से दावा किया है कि हमारी सेना ने राजधानी को घेरने का अंतिम चरण शुरू कर दिया है. ध्वर रिपोर्ट में यह भी दावा किया गया है कि बशर अल-असद ने देश छोड़ दिया है.

सीरिया में क्या हो रहा है? सीरिया में पिछले कई सालों से गृहयुद्ध के हालत बने हुए हैं. इससे देश की हालत लगातार खराब होती जा रही है. इस युद्ध की शुरुआत 2011 में हुई थी उस दौरान हुई हिंसा में लाखों लोग मारे गए थे. और लाखों लोग बेघर हो गए थे. यह युद्ध बशर अल-असद की सरकार के खिलाफ शुरू हुआ था, लेकिन अब इसमें कई अलग-अलग समूह शामिल हो गए हैं, जिनमें विद्रोही समूह, आतंकवादी संगठन और अन्य देशों की सेनाएं शामिल हैं.

लगातार बिगड़ रहे हैं हालात युद्ध के कारण सीरिया में एक गंभीर मानवीय संकट पैदा हो गया है. लाखों लोग भोजन, पानी और दवाओं की कमी से जूझ रहे हैं. युद्ध के कारण लाखों सीरियाई शरणार्थी पड़ोसी देशों और यूरोप की तरफ पलायन कर रहे हैं. रूस ने बशर अल-असद सरकार का समर्थन किया है, जबकि अमेरिका और उसके सहयोगी देशों ने विद्रोहियों का समर्थन किया है. हालांकि ताजा बयान में डोनाल्ड ट्रंप ने कहा है कि अमेरिका को सीरियाई संघर्ष में शामिल नहीं होना चाहिए.

असद ने दमिश्क नहीं छोड़ा है: रक्षा मंत्रालय सीरिया के रक्षा मंत्रालय ने कहा कि सेना बल "दमिश्क के ग्रामीण इलाकों के सभी क्षेत्रों में मौजूद है". इसमें कहा गया है, "इस खबर में कोई सच्चाई नहीं है कि हमारे सशस्त्र बल दमिश्क

के पास के स्थानों से पीछे हट गए हैं." सीरिया के रक्षा मंत्रालय ने उन रिपोर्टों का खंडन किया कि असद ने दमिश्क छोड़ दिया है, उन्होंने कहा कि वह "राजधानी से अपने काम और राष्ट्रीय और संवैधानिक कर्तव्यों का पालन कर रहे थे".

सीरिया में विद्रोहियों की क्या मांग है? सीरिया में विद्रोहियों की मांगों समय के साथ और विभिन्न गुटों के अनुसार बदलती रही हैं. उनकी सबसे बड़ी मांग है बशर अल-असद के शासन का अंत. बशर अल-असद शासन का अंत: अधिकांश विद्रोही गुटों का मुख्य उद्देश्य बशर अल-असद को सत्ता से हटाना और एक नई सरकार स्थापित करना है. इसके लिए वो लंबे समय से लड़ाई लड़ रहे हैं.लोकतंत्र की स्थापना: विद्रोही

प्रधानमंत्री मोदी ने आर्कबिशप जॉर्ज कूवाकड के कार्डिनल बनने को बताया गर्व का क्षण

नई दिल्ली प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ने केरल के आर्कबिशप जॉर्ज कूवाकड को कार्डिनल के रूप में पदोन्नत किए जाने को भारत के लिए गर्व का क्षण बताया है. प्रधानमंत्री कार्यालय ने एक्स पर एक पोस्ट में लिखा, "भारत के लिए यह बहुत गर्व की बात है कि आर्कबिशप जॉर्ज कूवाकड को परम पूज्य पोप फ्रांसिस द्वारा कार्डिनल बनाया जाएगा."

आर्कबिशप कूवाकड केरल के कोट्टायम में चांगनाचेरी मूड लुई माथा कैथोलिक चर्च के पादरी हैं. वह केरल के पहले पादरी हैं जो कार्डिनल बन रहे हैं. इससे पहले राज्य से जो पांच कार्डिनल हुए हैं, वे सब बिशप थे.

भारत की तरफ से एक प्रतिनिधिमंडल इस समारोह में शामिल होने के लिए वेटिकन सिटी गया हुआ है. पीएमओ ने पोस्ट में बताया, "भारत सरकार ने इस समारोह में शामिल होने के लिए केंद्रीय मंत्री जॉर्ज कुरियन के नेतृत्व में एक प्रतिनिधिमंडल भेजा है. समारोह से पहले, भारतीय प्रतिनिधिमंडल ने परम पूज्य पोप फ्रांसिस से भी मुलाकात की." वेटिकन सिटी में शनिवार को होने वाले समारोह में पोप फ्रांसिस आर्कबिशप कूवाकड तथा 20 भारतीय प्रतिनिधिमंडल में

लौंगेवाला युद्ध स्थल पर 108 फीट ऊंचे खंभे पर राष्ट्रीय ध्वज फहराया गया

नई दिल्ली सन 1971 के भारत-पाकिस्तान युद्ध के दौरान भारतीय सैनिकों की असाधारण बहादुरी और पराक्रम को नमन करने के लिए 7 दिसंबर को लौंगेवाला युद्ध स्थल पर 108 फीट ऊंचे खंभे पर राष्ट्रीय ध्वज फहराया गया. इस ध्वज की स्थापना भारतीय सेना और फ्लैग फाउंडेशन ऑफ इंडिया ने संयुक्त रूप से की है. इस कार्यक्रम में 23-पंजाब के युद्ध के दिग्गज नायक जगदेव सिंह और हवलदार मुश्तियार सिंह शामिल हुए. उन्होंने 53 साल पहले इस युद्ध में हिस्सा लिया था. उनके साथ जैसलमेर जिले के 1971 के युद्ध के आठ अन्य दिग्गज भी

लोकतांत्रिक रूप से चुनी हुई सरकार की स्थापना चाहते हैं और सभी नागरिकों के लिए समान अधिकारों की मांग करते हैं. मानवाधिकारों का संरक्षण: विद्रोही सरकार द्वारा मानवाधिकारों के उल्लंघन को रोकना चाहते हैं और सभी नागरिकों को बुनियादी अधिकार प्रदान करना चाहते हैं. देश की एकता और अखंडता: कई विद्रोही गुट देश की एकता और अखंडता को बनाए रखना चाहते हैं और देश को विभाजित होने से बचना चाहते हैं. धार्मिक गुट: कुछ धार्मिक गुट इस्लामी शासन की स्थापना चाहते हैं और देश को इस्लामी कानून के अनुसार चलाना चाहते हैं.

कौन-कौन से विद्रोही गुट हैं सक्रिय? सीरिया में विद्रोही गुटों की संख्या काफी बड़ी है और समय के साथ इनकी संरचना और गठजोड़ में बदलाव भी होता रहा है. इन गुटों को विभिन्न राजनीतिक विचारधाराओं और बाहरी देशों का भी समर्थन मिलता रहा है. सीरिया में विद्रोही गुटों में भी कई तरह के आरसी प्लट हैं. उनकी लड़ाई की वजहें और उद्देश्य भी अलग-अलग हैं. कुछ गुट बशर अल-असद शासन को उखाड़ फेंकना चाहते हैं, तो कुछ धार्मिक कारणों से लड़ रहे हैं. **कुछ प्रमुख विद्रोही गुट ये हैं** हयात तहरीर अल-शाम

अन्य को कार्डिनल बनाएंगे. इसके बाद दुनिया भर में कार्डिनलों की संख्या 232 से बढ़कर 253 हो जाएगी. जब अगले पोप के चयन का समय आता है कार्डिनल के सदस्य ही उन्हें चुनते हैं.

पोप से मुलाकात के दौरान जॉर्ज कुरियन ने सरकार की ओर से पोप फ्रांसिस को भारत आने का न्योता दिया. उन्होंने बताया कि पोप फ्रांसिस ने कहा है कि वह 2025 के बाद ही भारत आ पाएंगे. कुरियन ने कहा, "हमारे प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ने पोप को भारत आने का आधिकारिक निमंत्रण दिया है. हमें बताया गया है कि पोप जयंती समारोह के कारण 2025 के दौरान व्यवस्त रहेंगे और शायद ही कभी बाहर जाएंगे. इसलिए उनकी भारत यात्रा उसके बाद होगी."

भारतीय प्रतिनिधिमंडल में

(HTS): यह गुट अल-कायदा से जुड़ा हुआ माना जाता है और सीरिया में सबसे शक्तिशाली विद्रोही गुटों में से एक है. इसने सीरिया के कई इलाकों पर नियंत्रण कर लिया है.सीरियन नेशनल आर्मी (SNA): तुर्की का समर्थन प्राप्त यह गुट सीरियाई विपक्ष का एक मजबूत समूह है. इसे विभिन्न छोटे गुटों का समर्थन प्राप्त है.अह्रार अल-शाम: यह एक इस्लाम विद्रोही गुट है, जो सीरिया में सक्रिय है.अल-नुसरा फ्रंट: यह गुट भी अल-कायदा से जुड़ा हुआ था, लेकिन बाद में इसका नाम बदलकर हयात तहरीर अल-शाम कर दिया गया.

जॉर्डन ने सीरिया से लगने वाले बॉर्डर को बंद किया जॉर्डन के गृह मंत्री माजेन फराया ने दक्षिणी सीरिया में बिगड़ते हालात को देखते हुए जाबे बॉर्डर को बंद करने की घोषणा की है. शुक्रवार को मंत्रालय द्वारा जारी एक बयान के अनुसार, इस निर्णय के तहत जॉर्डन के नागरिकों और टुकों को राज्य में लौटने की अनुमति दी जाएगी, लेकिन सीरियाई क्षेत्रों में जाने वाले पर प्रतिबंध रहेगा. बयान के अनुसार, मंत्रालय ने कहा कि जॉर्डन सीरिया पर बारीकी से नजर बनाए हुए है। वहीं सीमाओं पर सशस्त्र बल तैनात है.

देशाच्या प्रगतीचे श्रेय डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिलेल्या संविधानाला - मुख्यमंत्री

■ **मुंबई**

सध्या भारत जगात पाचवी सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था असून लवकरच तिसऱ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था होणार आहे. आपला देश सध्या विविध क्षेत्रांमध्ये नेत्रदीपक प्रगती करीत आहे. या प्रगतीचे श्रेय भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी देशाला दिलेल्या संविधानाला आहे, असे प्रतिपादन करीत मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त अभिवादन केले.

तथागत भगवान गौतम बुद्धांनी दिलेला समता, एकता, बंधुतेचा संदेश डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिलेल्या संविधानात दिसत असल्याचे सांगत मुख्यमंत्री फडणवीस म्हणाले, बाबासाहेब द्रष्टे, अभ्यासू व व्यासंगी व्यक्तिमत्व होते. त्यांनी त्यावेळी कायदा, पाटबंधारे, मंत्रू व वीज मंत्री म्हणून काम केले. त्यांचा कार्यकाळ हा पायाभूत सोयी – सुविधांची मुहूर्तमेढ करणारा ठरला आहे. त्यांच्या कार्यकाळात त्यांनी केलेल्या कामातून संविधानाचा अमल दिसून येतो.

मुख्यमंत्री फडणवीस म्हणाले, सध्या देशाच्या प्रमुख नीती,

सरकारवरील विश्वास दर्शक ठराव मंजूर

■ **मुंबई**

महाराष्ट्र सरकारचा विश्वासदर्शक ठराव आवाजी मताने मंजूर झाला आहे. शिवसेना शिंदे गटाचे नेते उदय सामंत यांच्यासह राष्ट्रवादी काँग्रेसचे दिलीप वळसेपाटील, भाजप आमदार संजय कुटे आणि आमदार रवी राणा यांनी सरकारचा विश्वासदर्शक ठराव मांडला होता. यावेळी आवाजी मताने विश्वास दर्शक ठराव मंजूर करण्यात आला आहे.

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या मंत्रीमंडळावर ही विधानसभा पूर्ण विश्वास करत आहे, अशा पद्धतीने हा ठराव मांडण्यात आला होता. आवाजी मताने हा ठराव मंजूर करण्यात आला आहे. या विधानसभा निवडणुकीत महायुतीला मोठे यश मिळाले आहे. 2८८ पैकी 2३2 जागा महायुतीच्या निनवडून आल्या आहेत.

त्यामुलं पुन्हा एकदा राज्यात महायुतीचं सरकार स्थापन झालं आहे. यामध्ये 132 जागा या एकट्या भाजपला मिळाल्या आहे. त्यामुळे देवेंद्र फडणवीस हे राज्याचे मुख्यमंत्री तर एकनाथ शिंदे आणि अजित पवार हे राज्याचे उपमुख्यमंत्री झाले आहेत. दरम्यान, महायुतीकडे मोठ्या प्रमाणात आमदारांची संख्या

असल्यामुळं सरकारचा विश्वासदर्शक ठराव आवाजी मताने मंजूर झाला आहे. विश्वाससभेच्या अधिवेशनाचा आजचा तिसरा दिवस आहे. या तिसऱ्या दिवशी राहिलेल्या ८ आमदारांनी शपथ घेतली. त्यानंतर विधानसभेच्या अध्यक्षपदी पुन्हा एकदा राहुल नावेंकर यांची निवड झाली आहे. महाविकास आघाडीकडून

नावेंकरांनी 'मी पुन्हा येईन' म्हटले नव्हते, पण पटोलेंमुळे वाट मोकळी झाली - मुख्यमंत्री

■ **मुंबई**

विधानसभेच्या अध्यक्षपदी पुन्हा एकदा राहुल नावेंकर यांची निवड झाली आहे. महाविकास आघाडीकडून एकाही उमेदवाने अर्ज दाखल केला नाही. त्यामुळे राहुल नावेंकर यांची आज बिनविरोध विधानसभेच्या अध्यक्षपदी निवड झाली आहे. राहुल नावेंकरांची विधानसभा अध्यक्षपदी निवड होताच मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी त्यांचे अभिनंदन केले. तसेच विरोधकांचे देखील देवेंद्र फडणवीसांनी आभार मानले. राहुल नावेंकर यांची विधानसभा अध्यक्षपदी फेरनिवड झाली मी तमाम विधानसभा सदस्यांच्या वतीने आणि राज्याच्या 12 कोटी जनतेच्या वतीने अभिनंदन करतो. विरोधी पक्षाचे आभार मानतो, काही अपवाद वगळता अध्यक्षांची बिनविरोध निवड करण्याची परंपरा आहे, त्या परंपरेचा मान राखत आपल्या निवडीला विरोधी पक्षाच्या सदस्यांचे आणि गटनेत्यांचे आभार मानतो, असं मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस म्हणाले. खरं म्हणजे अध्यक्ष महोदयांनी मी पुन्हा येईन म्हटलं नव्हतं, पण त्यावर बोट उठण्याचे काम करायचे. कायदेमंडळाचे तरीही आरण परत आलात याचा मला मनापासून आनंद आहे, असेही देवेंद्र फडणवीस म्हणाले. देवेंद्र फडणवीसांच्या या विधानानंतर सभागृहात एकच हशा पिकला. राज्यात एक मुख्यमंत्री दोन उपमुख्यमंत्री होते, त्यातला एक वकील होता. तुमच्यासारखा निष्णात वकील अध्यक्षपदा खुर्चीत बसला, या खुर्चीला तुम्ही न्याय घालू शकता नाही, असा विश्वास देखील देवेंद्र फडणवीसांनी यावेळी व्यक्त केला. 11 फेब्रुवारी 1९77 मधून जन्माला आलेले राहुल नावेंकरजी हे कदाचित पहिले अध्यक्ष पहिल्याच टर्ममध्ये अध्यक्ष

आणि दुसऱ्यांदा सलग अध्यक्ष झाले. नानाभाऊ (नाना पटोलें) तुमचेही आभार...तुम्ही वाट मोकळी केल्यामुळे राहुल नावेंकर पुन्हा अध्यक्ष होऊ शकले. राहुल नावेंकरांना विधानपरिषदेत काम करण्याची संधी मिळाली, तिकडे काम करताना चुणूक दाखवली. कायद्यातील बारकावे शोधून काढून, त्यावर बोट उठण्याचे काम करायचे. कायदेमंडळाचे ते अध्यक्ष आहे, त्याला कायद्याचे बारकावे माहिती असणे महत्वाची गोष्ट आहे. गेली 5 वर्षे महाराष्ट्राच्या राजकारणातील संक्रमण काळ होता, पहिल्यांदा विधानसभा अध्यक्षांकडे मीडियाचं आणि जनतेचं लक्ष होतं. कदाचित महाराष्ट्राच्या इतिहासात सर्वाधिक चर्चेत असणारे अध्यक्ष राहुल नावेंकर होते, त्यांचे रुपाने न्यायप्रिय अभ्यासू आणि संसमी व्यक्तिमत्व निवडलं गेलंय ही आनंदाची गोष्ट आहे. राहुल नावेंकरांनी आलेले राहुल नावेंकरजी हे असल्याचं देखील देवेंद्र फडणवीसांनी सांगितलं.

'अमृता' हनी गोड नाम तुझे देवा

रोहित पाटलांची मुख्यमंत्र्यांना गुगली

■ **मुंबई**

विधानसभेच्या अध्यक्षपदी आज राहुल नावेंकर यांची निवड झाली. यावेळी त्यांच्या अभिनंदनाचा प्रस्ताव मांडण्यात आला. त्यावर राष्ट्रवादी शरदचंद्र पवार पक्षाचे प्रतोट रोहित पाटील यांनी पहिलेच भाषण केले. रोहित पाटील सभागृहातील सर्वात तरुण आमदार आहेत. त्यामुळे रोहित पाटील भाषण करत असताना सभागृहातील सगळे आमदार चिडीतून शांत बसल्याचे पाहायला मिळाले.

बाबासाहेब आंबेडकर यांनी जो आपल्याला मतदानाचा अधिकार दिला. जसा तुम्ही तरुण अध्यक्ष आहात तसं मी ही तरुण आमदार आहे. एक नंबरच्या वकिल यांच्याकडे जसं लक्ष असत तसं माझ्याकडे ही असूद्या कारण मी ही वकिली पूर्ण करतोय. सर्वसामान्य लोकांच्या हिताचं आवाज याकडे तुम्ही लक्ष घा.... अशी मागणी रोहित पाटील यांनी विधानसभा अध्यक्ष राहुल नावेंकर यांच्याकडे केली. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस तुमचंही अभिनंदन...यावेळी रोहित पाटील यांनी एक वाणी बोलावून दाखवली. 'अमृताहू ही गोड नाव तुझे देवा असं संतोनी म्हटलं आहे. त्यामुळे तुम्ही ही गोड वागणूक तुम्ही आम्हाला द्यावी, अशी देवेंद्र फडणवीस साहेब तुमच्याकडे विनंती करतो, असं रोहित पाटील म्हणाले. रोहित पाटील अमृताहूही गोड नाव तुजं देवा, असं म्हटल्याने देवेंद्र फडणवीसांनाही हसू आले. कारण देवेंद्र फडणवीसांच्या पत्नीचं नाव अमृता फडणवीस आहे. यानंतर मी मुलाहून अमृताहून असं म्हटलं, अशी धेट गुगली रोहित पाटील यांनी टाकली.

बेळगावला केंद्रशासित प्रदेश जाहीर करा- आदित्य ठाकरे

■ **मुंबई**

बेळगावमध्ये होणाऱ्या मराठी भाषकांच्या महामेळाळ्याला कर्नाटक सरकारने परवानगी नकारल्याची सीमावर्तीवर्षामध्ये संतापीची लाट उसळली आहे. कर्नाटक पोलिसांकडून महाराष्ट्रातील नेत्यांना कर्नाटकमध्ये प्रवेशांबंदी लागू करण्यात आली आहे. तर दुसरीकडे, बेळगावमध्ये पोलिसांची दडपशाही सुरू असल्याचं पाहायला मिळत आहे. यावरच आता शिवसेनेचे (उद्धव बाळासाहेब ठाकरे) नेते आदित्य ठाकरे यांनी प्रतिक्रिया दिलीय.

बेळगावमधील मराठी माणसावरील अन्याय, अत्याचार आणि अपमान आम्ही सहन करू शकत नाही, असं ठणकावत आदित्य ठाकरे यांनी बेळगावला केंद्रशासित प्रदेश जाहीर करण्याच्या मागणीवर पक्ष ठाम असल्याचं स्पष्ट केलंय. केंद्र सरकारने बेळगाव परिसरात जस्त निधी देऊन विकास करण्याचं आश्वासन दिलं होतं. बेळगावला केंद्रशासित प्रदेश कधी करणार? याचं उत्तर

सरकारनं घावं. तसंच सरकार कुणाचंही असलं तरी अन्याय सहन करणार नाही, असंही आदित्य ठाकरेंनी स्पष्ट केलंय.

पुढं ते म्हणाले, "न्यायालयात बेळगाव प्रकरणाचा निकाल लागोपर्यंत तो परिसर केंद्रशासित करावा ही आमची कायम भूमिका आहे. महाराष्ट्रातील मराठी माणूस लाडका आहे की नाही, याची म्हाही मिळणं गरजेचं आहे. लवाद म्हणून काम करताना त्यांनी संविधानाचा अपमान केला." असा आरोपही आदित्य ठाकरे यांनी केला.

केल्याचा आरोप त्यांनी केला. तसंच राज्यातील मॅग्निटडल भ्रष्ट आहे, त्यामुळं एसीबी बंद होईल, असा दावाही आदित्य ठाकरेंनी केला.

शिवसेनेनं (उबाठा) विधानसभा अध्यक्ष निवड प्रक्रिया आणि मंत्री परिचयावर बहिष्कार घातला आहे. आदित्य ठाकरे म्हणाले, "राज्यात बाहेर कुठेही सत्ता आल्याचा आनंद दिसत नसताना विधानभवनत मात्र सेलिब्रेशन केलं जातंय. या सरकारमधील मंत्र्यांची सरनीना चांगलीच ओळख आहे. राज्यातील सरकार हे ईश्वरीपुत्र सरकार आहे. विधानसभा अध्यक्ष असताना राहुल नावेंकरांनी निर्णय देताना आमच्यावर अन्याय केला. त्यांनी शिवसेना आणि राष्ट्रवादी फोडण्याचा निर्णय दिला ती जखम अजूनही ताजी आहे. मात्र, यापुढं अन्याय होणार नाही, याची म्हाही मिळणं गरजेचं आहे. लवाद म्हणून काम करताना त्यांनी संविधानाचा अपमान केला." असा आरोपही आदित्य ठाकरे यांनी केला.

विधानसभा अध्यक्ष राहुल नावेंकर यांची भूमिका समन्यायी- उपमुख्यमंत्री शिंदे

■ **मुंबई**

विधानसभेच्या सभागृहात प्रत्येक घटकाला समान न्याय देतानाच सामाजिक समतोल राखत समन्यायी भूमिका घेवून विधानसभा अध्यक्ष अँड. राहुल नावेंकर यांची कामकाजाची हातोटी आहे. सलग दुसऱ्यांदा अध्यक्षपदी विराजमान होण्याचा त्यांना मान मिळाला आहे. त्यांचे विधीमंडळाच्या इतिहासात सुवर्णक्षरांनी लिहीले जाईल, असा विश्वास उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी आज येथे व्यक्त केला.

विधानसभेच्या अध्यक्षपदी बिनविरोध निवडीबद्दल उपमुख्यमंत्री श्री. शिंदे यांनी सांगितले.

उपमुख्यमंत्री शिंदे म्हणाले, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिलेल्या संविधानावर देशाचा, राज्याचा कारभार चालतो. सर्वसामान्य व्यक्ती संविधानामुळे पंतप्रधान, मुख्यमंत्री, उपमुख्यमंत्री होवू शकतो. राज्यात आता विकासाचे व प्रांतीचे नवे पर्व सुरू झाले आहे. अध्यक्षपदाच्या जागाचा उपायोग सर्वसामान्यांचे प्रश्न सोडवण्यास होईल. त्यामुळे या सभागृहाचे पात्रिय राखत राज्याला विकासाच्या महामार्गावर नेण्यास सर्वांनी प्रयत्न करूया असेही उपमुख्यमंत्री श्री. शिंदे यांनी यावेळी सभागृहात सांगितले.

दिले आहेत. त्यांनी अध्यक्षपदाची उंची अधिक वाढवली आहे, असे उपमुख्यमंत्री श्री. शिंदे यांनी सांगितले.

उपमुख्यमंत्री शिंदे म्हणाले, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिलेल्या संविधानावर देशाचा, राज्याचा कारभार चालतो. सर्वसामान्य व्यक्ती संविधानामुळे पंतप्रधान, मुख्यमंत्री, उपमुख्यमंत्री होवू शकतो. राज्यात आता विकासाचे व प्रांतीचे नवे पर्व सुरू झाले आहे. अध्यक्षपदाच्या जागाचा उपायोग सर्वसामान्यांचे प्रश्न सोडवण्यास होईल. त्यामुळे या सभागृहाचे पात्रिय राखत राज्याला विकासाच्या महामार्गावर नेण्यास सर्वांनी प्रयत्न करूया असेही उपमुख्यमंत्री श्री. शिंदे यांनी यावेळी सभागृहात सांगितले.

लाडक्या बहिणीने आम्हाला सगळ्यांना इथे बसवले- अजितदादा

■ **मुंबई**

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक निकाल लागल्यानंतर राज्यात सत्तास्थापनेची लगबग सुरू होणं आवश्यक होतं. पण त्यानंतरही ठरावपास १० दिवस मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्री ठरवण्यासाठी लागले. अखेर देवेंद्र फडणवीसांनी मुख्यमंत्रीपदाची तर एकनाथ शिंदे व अजित पवारांनी उपमुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेतली. त्यानंतर विविध अधिवेशन बोलावून नवनिर्वाचित आमदारांचाही शपथविधी रीतसर पार पडला. आज अधिवेशनाच्या शेवटच्या दिवशी राहुल नावेंकर यांचीच पुन्हा एकदा अध्यक्षपदी निवड झाली. यावेळी केलेल्या भाषणात उपमुख्यमंत्री अजित पवारांनी विरोधकांना टोले लगावतानाच लाडकी बहीण योक्ताचाही उल्लेख केला.

राहुल नावेंकर यांची आज विधानसभेचे अध्यक्ष म्हणून बिनविरोध निवड करण्यात आली. त्यानंतर सत्ताधारी व विरोधी पक्षातील सदस्यांनी राहुल नावेंकर यांचं अभिनंदन करणारी भाषण केली. पण यात अध्यक्षांचं अभिनंदन करतानाच एकमेकांना उक्तेपणे देण्याची संधी दोन्ही बाजूंनी साधली. यावेळी उपमुख्यमंत्री अजित पवारांनी केलेल्या भाषणात विरोधकांना पराभव मान्य करण्याचं आवाहन केलं.

विधीमंडळाच्या विशेष अधिवेशनाच्या शेवटच्या दिवशी अजित पवारांनी पक्षाफुटीचा उल्लेख केला. "महाराष्ट्रात कायदेशीर पंच निर्माण झाला, तेव्हा उभ्या भारताचं लक्ष इकडे लागलं होतं. विरोधकांनी तेव्हा ताळतळ सोडून अध्यक्षपद टाकावं

करीतानाही आम्हाला उत्तम सहकार्य केलं. कधीही त्यांच्या एकनाथ शिंदे दबावा आम्हाला दिसला नाही. उलट आम्ही साधे देताना जे बोललो, त्यात दुरुस्त्या कुणाय्याही देऊन निकाल बंडखोर गटाच्या बाजूने दिला होता. या प्रदीर्घ सुनावणीचा उल्लेख यावेळी जयंत पाटील यांनी आपल्या भाषणात केला. "कोर्ट म्हणून अध्यक्षाना जास्त काळ काम करावला लागलं. आम्ही सगळे त्यांच्यासमोर जाऊन आमची बाजू मांडत होतो. विधीमंडळाच्या चौथ्या मजल्यावर बसून त्यांनी न्यायदानाचं काम

केली होती. पण तरीही राहुल नावेंकरांनी ऐतिहासिक असा निकाल तेव्हा दिला होता. तेव्हा एक नवे तर दोन राष्ट्रीय पक्षात फूट पडली. हा मुद्दा संविधानिक, न्यायिक, संवैदर्शनिक होता. पण त्याचा अध्यक्षानी बारकाईने अभ्यास केला", असं म्हणत अजित पवारांनी राहुल नावेंकरांचा कौतुक केला.

दरम्यान, यावेळी अजित पवारांनी विरोधकांना संविधानाच्या मुद्द्यावरून टोला लावला. "निवडणुकीच्या काळात अनेकजण स्टेशन संविधान हातात घ्यायचे. पण संविधान हातात घेतल्यानंतर ते त्या तरतुदीचं उल्लंघन करत आहेत. प्रत्येक निवडून आलेल्या सदस्यानं स्थानावर बसण्यापूर्वी शपथ घेणं आवश्यक आहे. शपथेवर बहिष्कार म्हणजे या तरतुदीचा सरळ सरळ भंग आहे", असा दावा अजित पवारांनी केला. "महाराष्ट्रात महायुतीचे २३७ आमदार निवडून आले. अनेकांच्या लाटा येऊन गेल्या. पण हक्कं निर्विवाद बहुमत कुणाला मिळालं नव्हतं. आज विरोधकांनी माणूस कायला हवं. डावें उघडायला हवतं. लोकही म्हणतील यांचं काय चालतलंय. किती दिवस रड्या डाव खेळणार आहेत. खुल्या मनाने आम्ही लोकसभेला मान्य केलं. मग तिथानी मिटून उठल्या की पुन्हा लोकांच्या समोर जायचं आहे. त्यातून लाडकी बहीण आली. लाडक्या बहिणीनं आम्हाला सगळ्यांना इथे बसवलं आहे. जे आहे ते आहे", असं अजित पवारांनी यावेळी नमूद केलं.

शिकाऊ पायलटच्या कारचा भीषण अपघात, दोन ठार

■ **पुणे**

भरधाव कारच्या भीषण अपघातात दोन शिकाऊ पायलट ठार झाल्यात मोठी खळबळ उडाली आहे. ही घटना बारामती भिगवण मार्गावरील लामजेवाडी परिसरात आज पहाटे घडली. या अपघातात शिकाऊ पायलट असलेले दशू शर्मा आणि आदित्य कणसे हे दोघ ठार झाले. तर कृष्ण मंगलसिंग आणि मोघला पायलट चेष्टा बिश्रोई हे दोघ गंभीर जखमी झाले आहेत. यातील एकाची प्रकृती चिंताजनक असल्याची माहिती सूत्रांनी दिली आहे.

बारामती भिगवण मार्गावर लामजेवाडी गावानजिक आज पहाटे अडीच ते तीन वाजण्याच्या हा अपघात झाला आहे. टाटा हॅरीअर वाहनावरील चालकाचं नियंत्रण सुटल्यानं हा भीषण अपघात झाल्याची माहिती सूत्रांनी दिली. हे चौघंजण बारामतीकडून भिगवणकड निघाले होते. यामध्ये एक महाराष्ट्रातील पायलट असून बिहार राज्यातील एक तर राजस्थानच्या एका तरुणीचा ही समावेश आहे. यातील गंभीर दोन जणांना तातडीनं रुग्णालयात हलवण्यात आलं आहे. हा अपघात नेमका कसा झाला, याची माहिती अद्याप मिळालेली नाही. भिगवण पोलिसांकडून या अपघाताचा तपास सुरू आहे, अशी माहिती सूत्रांनी दिली आहे.

नावेंकरांनी दिलेल्या निकालावर सर्वोच्च न्यायालय अजून विचार करतंय- जयंत पाटील

महाराष्ट्र - कर्नाटक सीमावाद तापला; महाराष्ट्र एकीकरण समितीचे सदस्य कर्नाटक पोलिसांच्या नजरकैदेत

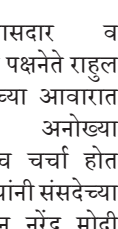
■ **कोल्हापूर**

बेळगावात आजपासून कर्नाटक सरकारचं हिवाळी अधिवेशन सुरू होत आहे. मराठी भाषिकांवर अन्याय करण्यासाठीच कर्नाटक सरकार जाणून-बुजून बेळगावात अधिवेशन घेत आहे, असा आरोप मराठी एकीकरण समितीच्या वतीनं करण्यात येत आहे. याला विरोध करण्यासाठी महाराष्ट्र एकीकरण समितीकडून महाराष्ट्र एकीकरण समितीकडून महाराष्ट्र एकीकरण समितीच्या सदस्यांना कर्नाटक पोलिसांनी नजर कैदेत ठेवलं आहे. "मराठी भाषिकांच्या या मेळाल्याला विरोध करण्यासाठीच कर्नाटक सरकार मुद्दामहून प्रयत्न करत आहे," असं माजी आमदार मनोहर किणेकर म्हणाले.

गेल्या 56 वर्षांपासून

महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावाद सर्वोच्च न्यायालयात प्रलंबित आहे. केंद्रातील अनेक सरकार बदलली, मात्र महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावादावर कोणताच निर्णय झालेला नाही. दरवर्षी 1 नोव्हेंबर हा कर्नाटक सरकारचा स्थापना दिवस बेळगावावर सीमा भागात काळा दिन म्हणून जाहीरला जातो. तर बेळगाव शहराला कर्नाटक सरकारनं उपराजधानीचा दर्जा देऊन याच ठिकाणी हिवाळी अधिवेशन पार पडते. यामुळे कर्नाटक शासनाकडून मराठी भाषिकांवर जाणून-बुजून अन्याय केला जात असल्याची सीमाभागात मराठी भाषिकांचे नेतृत्व करणाऱ्या महाराष्ट्र एकीकरण समितीची आहे.

महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावाद सर्वोच्च न्यायालयात प्रलंबित आहे. केंद्रातील अनेक सरकार बदलली, मात्र महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावादावर कोणताच निर्णय झालेला नाही. दरवर्षी 1 नोव्हेंबर हा कर्नाटक सरकारचा स्थापना दिवस बेळगावावर सीमा भागात काळा दिन म्हणून जाहीरला जातो. तर बेळगाव शहराला कर्नाटक सरकारनं उपराजधानीचा दर्जा देऊन याच ठिकाणी हिवाळी अधिवेशन पार पडते. यामुळे कर्नाटक शासनाकडून मराठी भाषिकांवर जाणून-बुजून अन्याय केला जात असल्याची सीमाभागात मराठी भाषिकांचे नेतृत्व करणाऱ्या महाराष्ट्र एकीकरण समितीची आहे.

संसदेच्या आवारात राहुल गांधींनी घेतली 'मोदी-अदानी' ची मुलाखत ?

■ **नवी दिल्ली**

काँग्रेस खासदार व लोकसभेचे विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांनी संसदेच्या आवारात केलेल्या एका अनोख्या आंदोलनाची बरीच चर्चा होत आहे. राहुल गांधी यांनी संसदेच्या आवारात पंतप्रधान नरेंद्र मोदी व उद्योगपती गौतम अदाणी यांच्याविरोधात आंदोलन केलं, त्यांचे पोस्टर हातात घेऊन निषेध नोंदवला. दोघांमधील कथित हितसंबंधांमुळे देशाचं नुकसान होत असल्याचा दावा केला. त्यानंतर राहुल गांधी दोन खासदारांबरोबर प्रसारमाध्यमांसमोर आले, त्यांनी चेहऱ्यावर पंतप्रधान नरेंद्र मोदी व उद्योगपती गौतम अदाणीचे मुखवटे लावले होते.

या खासदारांना बरोबर घेत राहुल गांधी यांनी मोदी व अदाणींमधील कथित हितसंबंधांविरोधात अनोखं आंदोलन केलं. तसेच राहुल गांधी या दोघांची मुलाखतही घेतली.

यावेळी राहुल गांधी यांनी मोदी-अदाणीचे मुखवटे घातलेल्या खासदारांना काही प्रश्न विचारले. राहुल गांधी म्हणाले,

"तुमच्या हितसंबंधांबद्दल बोला". त्यावर ते म्हणाले, "आमची संघ्याकाळी बैठक आहे. त्या बैठकीत अमितभाईसुद्धा आहे. तिथे सगळं ठेला". मोदींच्या मुखवट्याकडे बोट करत राहुल गांधी म्हणाले, "हा इतका चिंतित का आहे?" त्यावर त्याचा दुसरा साथीदार (अदाणी) म्हणाला, "तो थोडा गंभीर आहे, त्याला कमी बोलायची सवय आहे".

